

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»**

ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНИХ НАУК І СОЦІАЛЬНИХ ТЕХНОЛОГІЙ

КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

освітній рівень – бакалавр

на тему: **«ДИСКУРС НОВИХ БЕЗПЕКОВИХ СТРАТЕГІЙ УКРАЇНИ В ЗМІ
ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ»**

Виконала:
студентка 4 року навчання
спеціальності 291 «Міжнародні відносини,
суспільні комунікації та регіональні студії»

Комісарова Софія Денисівна

Керівник
Рабінович Марина Львівна,
Ph.D, старший викладач
кафедри міжнародних відносин

КИЇВ 2024

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДИСКУРСІВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ІННОВАЦІЙНИХ БЕЗПЕКОВИХ СТРАТЕГІЙ УКРАЇНИ	7
1.1. Конструктивізм і дослідження-медіа дискурсів в безпекових студіях.....	7
1.2. Методологія дослідження медіа дискурсів українських ЗМІ	11
РОЗДІЛ 2. ІННОВАЦІЙНІ БЕЗПЕКОВІ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ	17
2.1. Відносини Україна-НАТО в період з 1991 по 2024 рр. і поточні перспективи вступу України до Альянсу.....	17
2.2. Стратегія “малих” альянсів та її здобутки в 2022-2024 рр.....	20
2.3. Двосторонні угоди про гарантії безпеки як нова стратегія самозахисту України..	27
РОЗДІЛ 3. ДИСКУРСИ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО НОВИХ БЕЗПЕКОВИХ СТРАТЕГІЙ УКРАЇНИ	33
3.1. Дискурси українських ЗМІ про необхідність вступу в НАТО.....	33
3.2. Репрезентація стратегії створення“малих” альянсів в українських ЗМІ.....	36
3.3. Репрезентація угод про двосторонню безпекову співпрацю в українських ЗМІ...	39
ВИСНОВКИ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	47
АНОТАЦІЯ	62

ВСТУП

Після розпаду СРСР, Україна успадкувала чималий арсенал ядерної зброї. Станом на 1991 рік це був третій ядерний потенціал у світі - 176 установок міжконтинентальних балістичних ракет із боєголовками до них, 25 стратегічних бомбардувальників-ракетоносців «Ту-95 МС», 19 надзвукових стратегічних бомбардувальників-ракетоносців «Ту-160», 1 080 одиниць ядерних крилатих ракет класу «повітря — земля» і кілька сотень одиниць тактичної ядерної зброї. (Кацан, О. 2024, Свідомі) На території колишнього Радянського Союзу залишилася велика кількість ядерної зброї, що становило потенційну загрозу для США. Сполучені Штати Америки прагнули залишити Росію єдиною спадкоємицею ядерного потенціалу СРСР. Щоб реалізувати цей план, було необхідно змусити Казахстан, Білорусь і Україну стати без'ядерними державами. У 1994 році американські офіційні особи на чолі з адміністрацією експрезидента США Білла Клінтона наполягли на тому, щоб Україна відмовилася від успадкованої ядерної зброї, а в 1996 році Україна втратила ядерний статус. Декілька десятиліть потому, експрезидент Білл Клінтон пошкодує про це: «Я відчуваю особисту причетність, тому що я змусив їх (Україну) погодитися відмовитися від ядерної зброї». (Ireland's National Public Service Media, 2024). В обмін на це, Україна отримала гарантії безпеки, закріплені в «Будапештському меморандумі». Довгий час на цьому документі ґрунтувалися українські уявлення про безпеку. В «Будапештському меморандумі» зазначалося, що Російська Федерація, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії і Сполучені Штати Америки підтверджують зобов'язання домагатися негайних дій з боку Ради Безпеки Організації Об'єднаних Націй з метою надання допомоги Україні в разі, якщо вона стане жертвою акту агресії або об'єктом погрози агресією з використанням ядерної зброї. Також держави забор'язалися не використовувати ядерної зброї проти України, як проти держави-учасниці Договору про нерозповсюдження ядерної зброї.

Україна, Російська Федерація, Сполучене Королівство Великої Британії та Північної Ірландії і Сполучені Штати Америки будуть проводити консультації у випадку виникнення небезпечних ситуацій. (Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, 1994) Головною проблемою цього документа була відсутність будь-яких міжнародно-правових забор'язань з боку гарантів безпеки. У меморандумі зазначається, що держави-підписанти підтверджують забор'язання, проте не було прописано жодних конкретних механізмів дій для реалізації цих забор'язань. В документі також не згадувалося про міжнародно-правові наслідки, які можуть настати у випадку, якщо держави-гаранти не виконають забор'язання. Зрештою, він навіть не був ратифікований. Згодом окупація Кримського півострову та гібридна війна на сході країни стали яскравим свідченням того, що надання гарантій безпеки в рамках «Будапештського меморандуму» не змогло забезпечити ефективний захист суверенітету і територіальної цілісності України. Повномасштабне вторгнення та окупація ще більшої кількості українських територій лише вкотре підтвердило це.

Після окупації Кримського півострову, що відбулася у 2014 році, першочерговою проблемою для України залишається питання власної безпеки. Інструментом, за допомогою якого Україна могла б забезпечити захист власних територій є участь в безпекових альянсах. Хоча офіційні відносини між Україною й Організацією Північноатлантичного договору постійно розвивалися, від моменту здобуття незалежності Україна не мала чіткого плану, і як наслідок, рішучих дій щодо подальшої інтеграції в західну систему безпеки. У 2008 році Україна подала заявку на отримання Плану дій щодо членства, проте ідея членства України в НАТО на той час не була позитивно сприйнята західними партнерами. Наразі перспективи України стати повноправною країною-учасницею НАТО стали більш чітко окресленими. 11 липня 2023 року на саміті НАТО у Вільнюсі для України була скасована необхідність отримання Плану дій щодо членства. Президент Володимир Зеленський зазначає, що Україна буде в НАТО після перемоги у війні. (Interfax-Ukraine, 2024) Незважаючи на

це, в поточній ситуації необхідно самостійно створювати умови для стабілізації безпекового простору. Перманентна загроза територіальних втрат, потенційна загроза втрати суверенітету, відсутність будь-яких гарантій безпеки змушують Україну до пошуку нових варіантів взаємодії спрямованої на підвищення обороноздатності. До цих нових варіантів відносяться стратегії побудови «малих» альянсів, що була впроваджена ще до повномасштабного вторгнення, а також укладання двосторонніх угод про безпекову співпрацю. **Проблема** даного дослідження полягає в тому, що хоча новітні стратегії мають багато позитивних сторін, на тлі негативного досвіду Будапештського меморандуму, подібні безпекові запевнення та іншого роду союзи, які не передбачають вступу в НАТО, можуть сприйматися суспільством скептично або навіть негативно. ЗМІ відіграють фундаментальну роль у формуванні суспільної думки, зокрема щодо безпеки. Дискурси ЗМІ створюють рамку, в межах якої відбуватиметься обговорення з того чи іншого питання. **Мета** цього дослідження – з'ясувати, як альтернативні безпекові стратегії репрезентуються в українських ЗМІ. Для досягнення поставленої мети дослідження спрямоване на виконання таких проміжних завдань:

- Пояснити, як ЗМІ можуть впливати на сприйняття соціумом безпекової реальності.
- Визначити основний дискурс українських ЗМІ щодо необхідності вступу в НАТО.
- З'ясувати в чому полягають нові безпекові стратегії України під час повномасштабної війни.
- Визначити сильні сторони нових безпекових стратегій.
- На прикладі медіа-дискурсів встановити, як суспільству репрезентуються нові безпекові стратегії України.

Об'єктом дослідження є безпекові стратегії, що застосовує Україна під час повномасштабної війни. **Предметом дослідження** є репрезентації безпекових стратегій в дискурсі українських ЗМІ.

Актуальність дослідження: Як вже зазначалося, ЗМІ значною мірою впливають на створення і просування суспільної думки. Хибна репрезентація безпекових тем у ЗМІ здатна створювати нереальні очікування. Вони можуть бути як зависокими, так і заниженими. В свою чергу, це може призводити до розчарування суспільства щодо здатності України самостійно захищатися. Це також може впливати на моральний стан українських громадян і військових, який є надзвичайно важливим в умовах війни, мотивацію повернення українських біженців, перспективи й темпи післявоєнного відновлення. Правильна репрезентація безпекових тем у ЗМІ це також відповідь на російську пропаганду, що прагне переконати українців та увесь світ у тому, що Україна ніколи не повинна і не зможе стати частиною колективної західної безпеки. Таким чином, дослідження є актуальним, адже воно є безпосередньо пов'язане із найбільш важливою для нашої держави теми, а саме захистом територіальної цілісності та суверенітету. Окрім того, що це дослідження містить аналіз української зовнішньої політики спрямованої на підвищення ресурсів і можливостей для оборони, воно визначає й інтерпретує дискурси щодо цієї теми, репрезентація яких впливає на безліч суспільних процесів.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ДОСЛІДЖЕННЯ ДИСКУРСІВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО ІННОВАЦІЙНИХ БЕЗПЕКОВИХ СТРАТЕГІЙ УКРАЇНИ

1.1. Конструктивізм і засоби масової інформації в безпекових студіях

Згідно з теорією конструктивізму міжнародна реальність не є незмінною. З точки зору цієї теорії, аспекти міжнародних відносин та всі знання про них конструюються внаслідок соціальної взаємодії та історичних подій. Це означає, що завжди існує можливість для змін, адже реальність знаходиться в безперервному процесі творення. Конструктивісти звертають значну увагу на ідеї та переконання, що впливають на світову політику. З часом, світова політика може змінюватися в залежності від ідей яких притримуються її актори. Важливими питаннями для конструктивізму є ідентичності та інтереси. Ідентичності - це уявлення акторів про те, ким вони є, і вони покликані сигналізувати про інтереси акторів. Конструктивісти стверджують, що держави можуть мати кілька ідентичностей, які соціально конструюються внаслідок взаємодії з іншими акторами. Наприклад, ідентичність малої держави, ймовірно, передбачає зосередженість на своєму виживанні, тоді як велика держава фокусується на домінуванні у політичних, економічних і військових сферах. Варто зазначити, що дії держави мають бути узгоджені з її ідентичністю. (Theys, 2018) Ідентичність України наразі чітко сигналізує про прагнення звільнити свої території від російської окупації та стати повноправним членом ЄС і НАТО. Політолог та один із найбільш відомих дослідників соціального конструктивізму в галузі міжнародних відносин Александр Вендт запропонував чудовий приклад, який ілюструє соціальне конструювання реальності. Сполучені Штати Америки сприймають 500 одиниць британської ядерної зброї менш загрозливими, ніж п'ять одиниць ядерної зброї Північної Кореї. (Wendt, 1995) Це сприйняття викликане тим, що Великобританія, на відміну від Північної Кореї, є дружньою до США державою. Це також пов'язано із тим, що ідентичність Великобританії, на відміну від

ідентичності Північної Кореї, не сигналізує про наміри захоплювати інші держави. У течіях конструктивізму існує значна різноманітність. Згідно з класичним конструктивізмом, варто знаходити причинно-наслідкові зв'язки між суб'єктами, соціальними нормами, інтересами та ідентичністю. Натомість критичні конструктивісти прагнуть з'ясувати які складові ідентичностей створюються через письмове чи усне спілкування між людьми. Мова відіграє ключову роль для критичних конструктивістів, оскільки вона конструює соціальну реальність і має здатність її змінювати. (Theys, 2018)

Сприйняття соціумом реальності значною мірою залежить від використання мови. Зокрема, це стосується і безпеки. Наприклад, сприйняття суспільством безпеки може залежати від знань про безпеку створених владою, військовими, ЗМІ тощо. Пояснити те, як певна проблема стає проблемою безпеки дозволяє теорія сек'юритизації. Сек'юритизація - це дискурсивний процес конструювання в рамках політичної спільноти, завдяки якому інтерсуб'єктивне розуміння будується таким чином, щоб розглядати певну проблему як екзистенційну загрозу, і дозволити заклик до термінових і виняткових заходів для боротьби із нею. (Buzan, B., & Wæver, O. 2003, с - 491) Це означає, що коли певне питання сприймають як загрозу, воно перетворюється на питання безпеки і стає сек'юритизованим. Сек'юритизація проблеми дозволяє впроваджувати використання будь-яких засобів для захисту від загрози. Коли актор заявляє про пріоритетність і терміновість певної загрози, він сек'ютиризує її, що дає йому змогу вийти за межі усталених норм, правил, процедур прийняття рішень і застосовувати усі можливі заходи для усунення загрози. (Хельберг, 2011 с -65) Таким чином, ідея сек'юритизації полягає в тому, що проблема стає проблемою безпеки тоді, коли громадськість починає сприймати її як таку. В рамках підходу до безпеки є дві основні школи думки: Копенгагенська школа та Паризька школа. Копенгагенська школа дотримується конструктивістської традиції та стверджує, що проблема стає проблемою безпеки саме тоді, коли її сприймають як таку. Відповідно до цієї точки зору, сек'юритизація є соціальною конструкцією, яка

перетворює явище на питання безпеки завдяки дискурсивній риторичі зосередженій на загрозі. (Tagliapietra,2021) Безпека з точки зору Копенгагенської школи розглядається як «мовленнєвий акт», а система безпеки як конструктивістська. (Thierry Balzacq, 2010). Натомість Паризька школа стверджує, що сек'юритизація питання полягає не в його винятковості, а в його буденності. Таким чином, питання сек'ютиризується завдяки тому, що протягом тривалого періоду використовується певна риторика. (Tagliapietra,2021)

Засоби масової інформації відіграють фундаментальну роль в контексті сек'юритизації та конструювання безпекової реальності. ЗМІ використовуються як джерело інформації. Це робить їх основним актором, який може доносити до нас суть подій, що відбуваються по всьому світу в режимі реального часу, тобто відображати соціальну реальність. (Tagliapietra,2021) Завдяки цьому, ЗМІ мають тенденцію значним чином впливати на громадськість, а саме на сприйняття та інтерпретацію подій. Засоби масової інформації можуть створювати, коригувати, або навіть докорінно змінювати сприйняття, та просувати певні формулювання, орієнтуючи суспільство на певну лінію міркувань. Спрощена модель процесу сек'юритизації складається з 4 основних елементів: 1. актор сек'юритизації 2. референтний об'єкт 3. функціональні актори 4. аудиторія. (Barry Buzan, Ole Wæver, & Jaap de Wilde 1998 с-36) Згідно з Копенгагенською школою, референтний об'єкт – це об'єкт, який знаходиться під загрозою існування, і тому може законно претендувати на право виживання. Актори сек'юритизації — це суб'єкти, які стверджують, що референтний об'єкт знаходиться під загрозою існування. Вони намагаються переконати аудиторію, що питання, яке сек'юритизується, є екзистенціальною загрозою, таким чином ініціюючи процес сек'юритизації. ЗМІ організують передачу мовленнєвих актів, які створюють актори сек'юритизації. (Vladimír Dolinac б. д.) Проте, іноді засоби масової інформації мають зв'язки з суб'єктами сек'юритизації, наприклад з представниками влади. Найбільш очевидний приклад впливу ЗМІ на сек'юритизацію випливає з їх інформаційної функції. ЗМІ є посередниками між громадськістю, урядом, та

інституціями. Для процесу сек'юритизації вищезазначене є важливим у зв'язку з концепцією так званого первинного визначення. Це гіпотеза, яка стверджує, що право надавати перше визначення питанням належить людям з високим соціальним статусом або владою в суспільстві, оскільки вони мають доступ до більш точної та експертної інформації. (Harjunemi, б. д.) (Vladimír Dolines б. д.) Таким чином, високопоставлені особи мають здатність формувати порядок денний. Порядок денний в медіа-комунікаціях означає «процес прощтовхування деяких тем у публічний дискурс і одночасне виключення деяких тем із цього дискурсу». За своїми первинними визначеннями вони складають основу майбутньої дискусії на конкретну тему, допомагають сформувати рамку в межах якої відбуватиметься обговорення. (Vladimír Dolines б. д.) ЗМІ, в тому числі й українські, для опису певних подій часто спираються на слова політиків, військових, політологів, та інших експертів. Висвітлення події будується навколо слів певної особи. Це дозволяє ЗМІ підтвердити достовірність викладеного та дотримуватися нейтральної риторики. Дане дослідження ґрунтується на аналізі дискурсів українських ЗМІ, які часто дотримуються цієї стратегії. Відповідно, дане дослідження в багатьох випадках посиляється на слова високопосадовців та інших експертів і аналізує їх. Окрім цього, медіа здатні навмисно чи ненавмисно висвітлювати деякі події та визначати важливість висвітлених подій. Таким чином, деяка інформація про певні питання стає частиною публічних дебатів, а інша залишається поза її увагою. Люди не лише отримують інформацію про проблеми із ЗМІ, а також надають цим питанням значення відповідно до того, наскільки вони акцентовані. (Vladimír Dolines б. д.)

Підсумовуючи, згідно з теорією конструктивізму, відносини між акторами знаходяться в постійній трансформації внаслідок їх взаємодій. Через взаємодії акторів формуються також їх ідентичності, які покликані сигналізувати іншим акторам про їх інтереси. Наприклад, ідентичність України сигналізує про намір стати членом ЄС і НАТО і звільнитися від російської окупації. Ідентичність створюється через усне або письмове спілкування між людьми. Сприйняття реальності значною мірою залежить

від використання мови. На сприйняття соціумом реальності може впливати зокрема риторика ЗМІ. Для даного дослідження важливо згадати теорію сек'юритизації, адже воно визначає, які зовнішньополітичні події сприйматимуться як небезпека в дискурсах українських ЗМІ. ЗМІ є посередниками між суспільством та урядом, тому вони часто відштовхуються від слів політиків. Таким чином, висвітлення подій часто будується навколо слів високопоставленої особи. Оскільки українські ЗМІ також дотримується цієї стратегії, дане дослідження містить інтерпретацію коментарів конкретних людей.

1.2. Методологія дослідження медіа дискурсів українських ЗМІ

В даному дослідженні був використаний метод аналізу дискурсу. Згідно з концепцією Фуко, дискурс — це складна мережа відносин між індивідами, текстами, ідеями та інституціями, де кожен елемент по різному впливає на інші. Фуко наголошував, що будь-який дискурс нерозривно пов'язаний із його конкретним соціально-історичним контекстом. (Gloria J. Leckie, Lisa M. Given, & John E. Buschman, 2010 с-65) З точки зору Фуко, дискурс як соціальний конструкт створюють і увічнюють ті, хто має владу та засоби комунікації. (Michel Foucault 1977). Аналіз дискурсу — це назва різноманітних підходів до вивчення текстів та реакції читача на них. Не існує єдиного «аналізу дискурсу», адже є багато способів та стилів аналізу даних. Оскільки дискурс розглядається як соціальна практика, дискурс-аналіз зорієнтований на вивчення функції. Наприклад, дискурси використовуються для того щоб виправдовувати, представляти щось позитивно або негативно тощо. (Gill,2000)

Дане дослідження ґрунтується на підході до критичного дискурс аналізу Нормана Ферклафа. Цей підхід було використано, адже дослідження аналізує медіа-дискурси, що виникли внаслідок специфічних соціально-історичних умов. Модель критичного аналізу дискурсу Ферклафа складається з наступних елементів:

1. об'єкт аналізу (тексти);
2. процеси, за допомогою яких створюється об'єкт для аналізу (написання, говоріння тощо);
3. соціальні та історичні умови. (Fairclough 1995)

Згідно з концепціями Ферклафа, текст є частиною дискурсу, а дискурс в свою чергу є частиною соціальної практики. Соціальні практики впливають на умови продукування та інтерпретації дискурсів. За моделлю Ферклафа, перш ніж аналізувати дискурс, необхідно визначити, як історичні та соціальні умови вплинули на формування конкретних соціальних практик і дискурсів. (Fairclough 1989)

Медіа-дискурси — це широкий термін, що означає сукупність того, як реальність представлена в радіомовленні, друкованих ЗМІ, телебаченні та соціальних мережах. що входили до так званого «білого» списку прозорих та відповідальних ЗМІ, що визначається за допомогою глибинного моніторингу онлайн-медіа, який проводить Інститут масової інформації. Протягом 2020-2024 до нього входили різні медіа. Текст обирався, якщо на момент публікації медіа-ресурс, що його опублікував, знаходився у цьому списку. Цей список було доповнено текстами з «Європейської правди», адже це ЗМІ присвячене європейській та євроатлантичній тематиці. Також до вибірки ввійшло три тексти з джерел, які не були представлені у списку відповідальних медіа, проте дані тексти було визначено необхідними для дослідження. Дослідження зосереджується на аналізі медіа-дискурсів нових безпекових стратегій України, до яких входить стратегія побудови «малих» альянсів та укладання угод про двосторонню безпекову співпрацю. Було відібрано по двадцять текстів про кожну безпекову стратегію. Додатково було проаналізовано десять текстів, в яких репрезентуються дискурси щодо вступу в НАТО. В подальшому, в дослідженні буде визначено, що інноваційні безпекові стратегії нерозривно пов'язані з тематикою вступу в Північноатлантичний альянс, у зв'язку із чим, було важливо дослідити

дискурси щодо вступу в НАТО. Для аналізу дискурсів про необхідність вступу в НАТО було відібрано вісім текстів опублікованих протягом 2023-2024 років в новинних виданнях, що входили до списку відповідальних медіа, а також два тексти з Європейської правди (Таблиця 1).

Дискурси про вступ в НАТО:

Назва інтернет-видання	Кількість аналізованих текстів
Укрінформ	2
Європейська правда	2
Громадське	1
Дзеркало тижня	2
Радіо свобода	1
Слово і діло	1
Українська правда	1

Таблиця 1.

Формати взаємодій зі стратегії «малих альянсів» були створені в період з 2020 по 2022 рр. У зв'язку із цим, більша частина вибраних текстів датується 2020-2022 роками. У вибірку також входять тексти, в яких аналізується проявленість альянсів під час повномасштабної війни, вони датуються 2022-2023 роками. Було відібрано п'ятнадцять текстів, що входили до списку якісних медіа. Також в цей список було додано чотири тексти з «Європейської правди», один з «Deutsche Welle» як додатковий ресурс про європейську тематику. Ще один текст було додано з «Голосу України» (Таблиця 2). «Голос України» - це офіційне видання Верховної Ради України. Цей ресурс ніколи не входив до білого списку ЗМІ, проте у вибраному тексті містяться релевантні для даного дослідження цитування.

Дискурси про стратегію «малих альянсів»:

Назва інтернет-видання	Кількість аналізованих текстів
Суспільне	3
Укрінформ	4
Espresso.tv	2
Європейська правда	4
Громадське	1
Радіо Свобода	3
Дзеркало тижня	1
Deutsche Welle	1
Голос України	1

Таблиця 2.

Стратегія підписання угод про двосторонню співпрацю застосовується від початку 2024 року, тому всі вибрані тексти датуються цим роком. Вибрано тринадцять текстів зі списку якісних ресурсів, шість текстів з «Європейської правди». Один текст належить до «ТСН» (Таблиця 3). Цей ресурс не входив до списку надійних медіа, проте до початку повномасштабного вторгнення залишався лідером у новинному сегменті.(ТСН,2021) Обраний текст містить релевантні для даного дослідження дискурси.

Дискурси про стратегію укладання двосторонніх угод про безпекову співпрацю:

Назва інтернет-видання	Кількість аналізованих текстів
Європейська правда	6
Дзеркало тижня	1
Суспільне новини	2
ТСН	1
Espresso.tv	3
Бабель	1
Громадське	1
Радіо Свобода	4
Українська правда	1

Таблиця 3.

Кількість аналізованих текстів з усіх вибраних ЗМІ не є рівнозначною, оскільки медіа-ресурси висвітлювали новини про досліджувану тематику не з однаковою інтенсивністю. Для даного дослідження було важливо прослідкувати, як загалом ЗМІ репрезентували дискурси щодо інноваційних безпекових стратегій України. Увага приділялася як позитивним, так і негативним аспектам. Акцент в даному дослідженні був зроблений на тому, як нові безпекові стратегії співвідносяться із перспективою вступу в НАТО.

Дослідження має певний ряд обмежень. Перш за все, дане дослідження не містить аналізу ЗМІ телебачення, радіомовлення, друкованих матеріалів, соціальних мереж. Дослідження охоплює виключно інтернет-видання. Хоча онлайн-ЗМІ є одними з найбільш широко-вживаними в Україні, фокус на них виключає з дослідження потенційно важливі альтернативні дискурси, які можуть бути представлені в інших джерелах. По-друге, дослідження обмежується вибраними для аналізу текстами. Як вже зазначалося, тексти відбиралися переважно зі списку

відповідальних ЗМІ, який визначає що Інститут масової інформації. Це виключає з дослідження інші ресурси, що можуть містити важливі для даного дослідження дані. В подальших дослідженнях ці обмеження можуть бути усунені шляхом розширення джерел для аналізу.

РОЗДІЛ 2. ІННОВАЦІЙНІ БЕЗПЕКОВІ СТРАТЕГІЇ ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ

2.1. Відносини з Україна-НАТО в період з 1991 по 2024 рр. і поточні перспективи вступу

В міжнародних відносинах альянси найчастіше розглядаються як відповідь на небезпеку. Держави об'єднуються в альянси, аби балансувати проти загроз. «Альянс» означає встановлення зв'язків між певними акторами для досягнення спільних цілей. Це поняття трактується широко: під ним може розумітись військове співробітництво між державами, коаліція політичних партій чи громадських організацій, економічна кооперація між приватними компаніями тощо. (Ковальова,2018) Вони можуть бути двосторонніми або багатосторонніми, складатися як з малих, так і з великих держав, бути оборонними або наступальними, призначеними для нападу на третю сторону або спрямованими на захист своїх членів у разі нападу на них. Альянси зазвичай об'єднують членів зі схожими стратегічними інтересами та ідеологіями та взаємно підсилюють один одного. Сучасні альянси є високоінституціоналізованими та мають офіційні колективні зобов'язання захищати союзників. (Vaicekauskaitė,2017)

Однією з причин створення організації Північноатлантичного договору була необхідність балансувати проти загрози комуністичної радянської експансії у Європі. Хоча Альянс від початку існування був оборонним, радянська влада сприймала його ворожо і нав'язувала суспільству уявлення про те, що метою його існування є знищення СРСР. Частково, у зв'язку із цим, в перші два десятиліття незалежності більшість населення сприймало ідею участі в НАТО без особливого захвату. Незважаючи на це, Україна намагалася зберегти з Альянсом позитивні відносини, і як результат, має довгу історію взаємодій з НАТО.

Дослідники Алексієвець Л. та М. що досліджували історичний аспект трансформації відносин між Україною та НАТО вважають, що політичний діалог між Україною та НАТО було започатковано в 1992 році, коли Україна після здобуття незалежності вступила до Ради північноатлантичного співробітництва (РПАС). В

1994 році Україна стала учасницею ініціативи двостороннього співробітництва між
о
к
р
е
м
и

Місля «Помаранчевої революції» 2004 р. та за часів президентства В.Ющенка політичний діалог між Україною та Альянсом почав інтенсифікуватися. Завдяки цьому, з 2009 року почали розроблятися річні національні програми під егідою Комісії Україна-НАТО (РНП), які є важливим допоміжним інструментом Альянсу для здійснення реформ сектора безпеки і оборони України. (Річна національна програма під егідою Комісії Україна-НАТО) У 2008 році Україна подала заявку на отримання плану дій щодо членства, проте не отримала позитивної відповіді. Незважаючи на це, тогочасний президент України Віктор Ющенко на прес-конференції після Бухарестського саміту НАТО повідомив: «Це є виключна перемога. Альянс висловився як про євроатлантичну перспективу, так і стосовно української заявки. Тому вважаю, що дорога, яку повинні пройти міністри закордонних справ, є певного роду політична формальність». Колишній Генеральний секретар НАТО Яап де Гооп Схеффер дійсно заявляв: «НАТО вітає євроатлантичні прагнення України і Грузії щодо членства в НАТО. Ми досягли згоди, що ці країни будуть членами НАТО». (Щур, Радіо Свобода 2008) За часів президенства В. Януковича, тобто в період з 2010 по 2014 рр., відбулося зниження інтенсивності політичного діалогу, проте після обрання президентом України П.Порошенка і протягом років його президенства (2014-2019 рр). взаємодії знову стали частішими. Новими пріоритетами зовнішньої політики стало протистояння гібридній війні з боку Росії та посилення співпраці у сфері оборони за стандартами НАТО. (Алексієвець, 2020)

а
м
и

Доречність вступу України до альянсу досі залишається темою політичних дебатів у різних куточках світу, і фактичний час вступу в НАТО не є визначеним. Наприкінці 2023 року генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг в черговий раз повідомив, що Україна стане членом альянсу після завершення війни. (Murray, W., Busby, M., Banfield-Nwachi, M., Higgins, C., & Ungoed-Thomas, J. 2023, *Gardian*) Це підтверджує і президент України Володимир Зеленський. Під час відвідування разом із генсеком НАТО Єнсом Столтенбергом Національного університету оборони президент зазначив: «Ми будемо в НАТО, тільки коли переможемо. Я не вважаю, що під час війни нас приймуть у НАТО. Це для когось ризик із членів НАТО, у когось є просто скепсис. Питання про НАТО - це питання більшості, а більшість - це питання політичне. Щоб політично Україну взяли в Альянс, для цього потрібна перемога». Водночас президент наголосив, що війна точиться зокрема через те, що Україна не була членом альянсу. (Interfax-Ukraine, 2024) Незважаючи на це, Україна стрімко інтегрує стандарти НАТО в свою армію. В міністерстві оборони повідомили: «в Альянсі існує 1135 стандартів, а Силах безпеки і оборони України вже запроваджено майже 28% від цієї загальної кількості». Народний депутат, заступник голови парламентського Комітету з питань нацбезпеки, оборони та розвідки, голова постійної делегації України в ПА НАТО Єгор Чернів заявив, що Україна відповідає стандартам НАТО навіть більше, ніж середньостатистична держава-член Альянсу. (Єгор Чернів, Офіційний портал Верховної Ради України) Ці слова підтверджує також заступник міністра оборони генерал-лейтенант Іван Гаврилюк, який зазначає, що Україна виконала більше впроваджень за стандартами НАТО ніж деякі учасники НАТО, що приєдналися під час останньої хвилі розширення : «Наприклад, армія Чорногорії, яка вступила до Організації Північноатлантичного договору понад три роки тому, введено вдвічі менше натівських стандартів, ніж у ЗСУ. До того ж, Україна у 2024 році планує запровадити ще 50 стандартів». (Korrespondent.net, 2024) У зв'язку із невизначеністю, Україна вимушена шукати нові шляхи забезпечення власної безпеки. В подальшому,

в даному дослідженні буде підтверджено, що інноваційні безпекові стратегії лише сприятимуть покращенню обороноздатності згідно зі стандартами НАТО.

Підсумовуючи вищезазначене, Україна має довгу історію відносин з НАТО. Разом зі змінами урядів наступало послаблення або навпаки поживлення політичного діалогу. В 2008 році Україна намагалася стати офіційним членом НАТО і подала заявку на отримання ПДЧ, проте вона була відхилена. Наразі перспективи вступу в НАТО є найвищими за всі роки незалежності. Як українські, так і натівські високопосадовці зазначають, що Україна приєднається до Альянсу після завершення війни. Вимогу отримання ПДЧ було скасовано, а також Україна активними темпами впроваджує в свою армію необхідні стандарти НАТО. Незважаючи на це, фактичний час вступу в НАТО залишається невизначеним.

2.2. Стратегія «малих» альянсів та її здобутки в 2022-2024 рр.

Стратегія малих альянсів - це складова зовнішньополітичної діяльності України, що була ухвалена у серпні 2021 року. Вона виникла на тлі невпевненості щодо перспектив членства у НАТО. На початку лютого 2022 року, міністр закордонних справ України Дмитро Кулеба прокоментував нову зовнішньополітичну стратегію: «Україна не може чекати безпеки та процвітання десь у майбутньому, коли стане членом ЄС і НАТО. Тому в такий спосіб вже сьогодні намагається досягти практичного зміцнення, гуртуючи дружні та близькі за духом країни у малі альянси». (Герасимчук, 2023 Європейська правда) Стратегія зовнішньополітичної діяльності України передбачала, що задля посилення міжнародного безпекового середовища, зовнішньополітичні зусилля будуть спрямовані на максимальне використання існуючих регіональних форматів (Організація з безпеки та співробітництва в Європі (ОБСЄ), Бухарестська дев'ятка, Вишеградська група, Люблінський трикутник, Організація за демократію та економічний розвиток – ГУАМ, Організація Чорноморського Економічного Співробітництва (ОЧЕС), Веймарський трикутник тощо). Головними пріоритетами було визначено розвиток

тристоронньої співпраці між Україною, Польщею і Литвою у форматах «Люблінського трикутника», розвиток взаємодії у рамках «Асоційованого тріо» – тристороннього формату посиленої співпраці України, Грузії та Республіки Молдова з питань європейської інтеграції, розвиток відносин з Великою Британією, стратегічне партнерство з Польщею в європейському, євроатлантичному, регіональному та двосторонньому вимірах, започаткування тісної взаємодії у форматах «трикутників» Україна - Республіка Польща - Румунія, Україна - Румунія - Республіка Молдова для формування спільного порядку денного з актуальних питань у сферах зовнішньої політики, безпеки, оборони, економіки, регіонального співробітництва. а також розбудову стратегічного партнерства з Турецькою Республікою в форматі «Квадрига». (Указ президента України ,2021).

«Люблінський трикутник», що існує від липня 2020 року, відзначився найбільшою політичною активністю за роки війни. Польща і Литва суттєво підтримували й допомагали Україні від самого початку повномасштабного вторгнення. Це пояснюється не тільки близьким географічним розташуванням до країни-агресора, але також спільним історичним минулим. Багаторівнева співпраця між трьома країнами налагоджувалася роками. Після початку повномасштабного вторгнення Росії в Україну, Польща була першою країною, що передала Києву танки і винищувачі МiГ-29. Ця країна запустила «танкову коаліцію», в рамках якої було передано понад 260 танків Т-72 різних модифікацій. Польща також відіграє важливу роль як центральний транзитний вузол для постачання зброї в Україну. (Poland's support to Ukraine: facts and numbers, 2023 Rubryka) Литва так само залишається вірним союзником України. Перед початком повномасштабного вторгнення Литва ще до початку повномасштабного вторгнення передала зенітно-ракетні системи Stinger, (BBC News Україна, 2022) пізніше були передані гелікоптери Мі-8, зенітні гаубиці Л-70 і боєприпаси до них, бронемашини М113, мільйони патронів. Литва активно навчає українських військових, забезпечує лікування, реабілітацію та консультації експертів. (Ukrainska Pravda 2023)

За даними Кільського інституту світової економіки, допомога надана Україні Польщею і Литвою склала (Таблиці 4, 5) :

Польща:

Загальна допомога	Гуманітарна допомога	Фінансова допомога	Військова допомога
4,325 мільярда євро (Рейтинг: 9) 0,682% ВВП (Рейтинг: 6)	0,379 мільярда євро (Рейтинг: 7) 0,060% ВВП (рейтинг: 9)	0,946 мільярда євро (Рейтинг: 6) 0,149% ВВП (Рейтинг: 4)	3 000 мільярдів євро (Рейтинг: 6) 0,473% ВВП (Рейтинг: 8)

Таблиця 4.

Литва:

Загальна допомога	Гуманітарна допомога	Фінансова допомога	Військова допомога
0,758 мільярда євро (Рейтинг: 18) 1,223% ВВП (рейтинг: 3)	0,068 мільярда євро (Рейтинг: 20) 0,110% ВВП (рейтинг: 3)	0,042 мільярда євро (Рейтинг: 19) 0,067% ВВП (рейтинг: 10)	0,648 млрд євро (Рейтинг: 16) 1,046% ВВП (Рейтинг: 3)

Таблиця 5.

11 січня 2023 року президенти України, Литви та Польщі зустрілися у Львові на другому саміті Люблінського трикутника і підписали спільну Декларацію, яка містить важливі для України положення. Нижче наведені деякі пункти зі спільної Декларації Лідери Люблінського трикутника:

- підтверджують готовність надалі зміцнювати обороноздатність України. Литва та Польща підтримуватимуть Україну стільки, скільки буде потрібно,

зокрема продовжуючи надавати потужну військову, оборонну, політичну, дипломатичну, економічну, логістичну та гуманітарну допомогу;

- домовилися сприяти потужній політичній, практичній та матеріальній підтримці з боку НАТО та ЄС для України з метою забезпечення спроможності Української держави ефективно захищати свої території на суші, на морі та в повітрі;
- висловлюють готовність провести тристоронні консультації щодо міжнародних гарантій безпеки для України до набуття членства в НАТО на основі пропозицій, ініційованих Україною в межах Київського безпекового договору від 13 вересня 2022 року;
- вітають значний прогрес України у просуванні на шляху євроатлантичної інтеграції, зокрема стосовно досягнення взаємосумісності зі стандартами НАТО, що демонструють Збройні Сили України на полі бою;
- домовилися про подальший розвиток ЛитПолУкрбригу як операційної платформи для тристоронньої військової співпраці, а також як важливого формату посилення військової взаємодії та ініціатив із розбудови потенціалу між Україною та НАТО;
- відзначають, що члени НАТО Литва та Польща підтримують Україну в тому, щоб стати частиною Альянсу, щойно це дозволять умови, докладаючи зусиль для досягнення консенсусу серед союзників;
- підкреслюють важливість історичного рішення Європейської ради від 23 червня 2022 року про надання Україні статусу кандидата на членство в ЄС та вітають значний прогрес, досягнутий Україною у виконанні рекомендацій Європейської комісії.
- Литва та Польща підтверджують свою повну відданість підтримці України у відкритті переговорів про вступ, щойно це дозволять умови, з метою набуття

нею повноправного членства в ЄС. (Спільна декларація Президентів Люблінського трикутника за результатами другого саміту, 2023)

Варто зазначити, що Польща і Литва під час передачі допомоги Україні ніколи не підкреслювали, що допомога надійшла від «Люблінського трикутника». Допомога надходила окремо від кожної держави. Попри це, дана взаємодія посилила і створила нові можливості для регіональної співпраці, що стало в нагоді після початку повномасштабного вторгнення. В середині 2023 року відносини між Україною та Польщею почали стрімко погіршуватися у зв'язку із «зерновою кризою». Це призвело до тимчасового пригальмування політичних взаємодій. Незважаючи на це, Польща продовжує підтримувати Україну у війні з Росією. Польща доєдналася до спільної декларації G7, і переговори про підписання двосторонньої безпекової угоди вже ведуться. (Європейська правда, 2024) У січні 2024 року, після довгої перерви, прем'єр-міністр Польщі Дональд Туск повідомив про черговий пакет оборонної підтримки. Окрім цього, під час зустрічі у Києві, прем'єр-міністр Туск та президент України Зеленський домовилися посилювати співпрацю в енергетичній сфері. (Мартинюк, І.

2

0

2

4

В Спільний альянс України, Польщі та Великої Британії був створений у лютому 2022 напередодні вторгнення. Він не отримав офіційної назви, не був документально задекларований, і протягом війни, в рамках цієї взаємодії не відбувалося тристоронніх зустрічей. Попри це, він чудово працює на практиці. Велика Британія залишається одним із найбільш вірних та залучених союзників України у війні з Росією. Комунікація урядів відбувається на постійній основі, як і надходження військової допомоги. За даними Кільського інституту світової економіки допомога надана Україні Великою Британією склала (Таблиця 6):

Між Литвою та Україною також були проведені переговори про укладання безпекової угоди, тому невдовзі має бути підписана ще одна угода. У травні 2024 року Україна отримала новий пакет допомоги від Литви. У литовському відомстві повідомили, що

Загальна допомога	Гуманітарна допомога	Фінансова допомога	Військова допомога
9,093 мільярда євро (Рейтинг: 3) 0,311% ВВП (Рейтинг: 15)	0,550 мільярда євро (Рейтинг: 6) 0,019% ВВП (рейтинг: 21)	3,277 мільярда євро (Рейтинг: 4) 0,112% ВВП (рейтинг: 5)	5,266 мільярдів євро (Рейтинг: 3) 0,180% ВВП (Рейтинг: 17)

Таблиця 6.

Відбулися деякі зрушення в рамках взаємодії Україна-Молдова-Румунія. 13 квітня 2023 у м.Бухарест відбулася тристороння зустріч, в якій взяли участь перша заступниця міністра закордонних справ України Еміне Джапарова, віцепрем'єр-міністр, міністр закордонних справ та європейської інтеграції Республіки Молдова Ніку Попеску, міністр закордонних справ Румунії Богдан Ауреску, а також міністр оборони України Олексій Резніков, міністр оборони Республіки Молдова Анатолій Носатий та міністр національної оборони Румунії Ангел Тилвер. Зустріч була присвячена питанням регіональної безпеки та військово-технічного співробітництва. Були висловлені думки щодо протидії російській збройній агресії й безпековій ситуації в Україні та Чорноморському регіоні. Сторони наголосили, що війна Росії проти України порушує всі засади міжнародного права, та підтвердили намір продовжувати співпрацювати з метою деокупації та виведення російських військ із суверенних територій України та Республіки Молдова, а також забезпечення повноправного членства України і Республіки Молдова в ЄС. (Міністерство закордонних справ України, 2023) Окрім цього, Володимир Зеленський 10 жовтня 2023 року перебуваючи у Бухаресті за результатами переговорів з румунським президентом Клаусом Йоганнісом анонсував створення нового «зернового коридору»

через Молдову та Румунію. Хоча це і не стосується співпраці у сфері безпеки, це є хорошим сигналом про налагоджену комунікацію з румунськими та молдовськими партнерами. (UAprom - бізнес портал, 2023)

Інші формати взаємодії протягом російсько-української війни проявляються менш активно. Особливо це стосується форматів «Квадриги» і «Асоційованого тріо». Назва формату «Квадрига» пояснюється тим, що взаємодія відбуватиметься на рівні міністрів закордонних справ і міністрів оборони України й Туреччини. Цей формат взаємодії існує з грудня 2020 року. Активність у цьому форматі не була проявлена від початку війни. Президент України Володимир Зеленський декілька разів зустрічався з президентом Туреччини Реджепом Тайїпом Ердоганом, проте зустрічі не приводили до проривних рішень безпекової співпраці. Безпілотники «Байрактар» почали продаватися Україні ще до початку повномасштабної війни, хоча їх виробляє не Туреччина, а приватна компанія. «Асоційоване тріо» - це формат взаємодії України, Грузії і Молдови, що було відділено від Східного партнерства в окрему групу в травні 2021 року. Активізація контактів в рамках цієї співпраці давно не відбувалося, зокрема це пов'язано із тим, що Грузія не отримала статус держави-кандидата в члени Євросоюзу, а також зі складними відносинами між урядами України та Грузії. (Герасимчук, Драпак 2023)

Підсумовуючи зазначене, малі альянси є простором можливостей для розширення стратегічного партнерства. Співпраця з сусідніми державами в регіоні здатна забезпечити Україну значною підтримкою, перш за все політичною, але також фінансовою і військовою. Створення та активізація цих форматів взаємодій перед повномасштабним вторгненням підтвердило наявність союзних держав. Це дозволило Україні не шукати нових союзників, а отримувати допомогу від вже наявних.

2.3. Двосторонні угоди про гарантії безпеки як нова стратегія самозахисту України

У 2024 році Україна почала застосовувати новий формат безпекових стратегій – двосторонні угоди. Україна підписала безпекові угоди з Великою Британією, Німеччиною, Францією, Канадою, Італією, Данією, Нідерландами, Фінляндією та Литвою. Перемовини про підписання подібних угод ведуться також із Японією, США, Румунією, Польщею, тож є всі підстави вважати, що невдовзі список цих країн розшириться. (Матяш, Т. 2024, LB.ua) Всім угодам передувала спільна декларація країн G-7 про підтримку України, а також всі вони підписані на 10 років з можливістю продовження. Угоди є підтвердженням відданості декларації. Вони повторюють текст з декларації, охоплюючи різну кількість сфер. Нижче наведені приклади деяких положень.

В декларації групи семи зазначено:

- 1) «Ми, лідери «Групи семи» (G7), підтверджуємо нашу непохитну відданість стратегічній меті створення вільної, незалежної, демократичної та суверенної України в межах її міжнародно визнаних кордонів, здатної захистити себе та стримати майбутню агресію. Ми підтверджуємо, що безпека України є невід'ємною частиною безпеки євроатлантичного регіону».
- 2) «Кожен з нас працюватиме з Україною над конкретними двосторонніми довгостроковими зобов'язаннями і домовленостями у сфері безпеки».
- 3) «У разі майбутнього збройного нападу з боку Росії ми маємо намір негайно провести консультації з Україною для визначення відповідних подальших кроків. Ми маємо намір, згідно з нашими відповідними правовими та конституційними вимогами, надати Україні швидку та сталу допомогу у сфері безпеки, сучасну військову техніку на суші, морі та в повітрі, а також економічну допомогу, накласти на Росію економічні та інші витрати».

4)«На додаток до вищезазначених елементів ми залишаємося відданими підтримці України шляхом притягнення Росії до відповідальності». (Спільна декларація про підтримку України,2023)

12 січня 2024 року Президент України Володимир Зеленський та Прем'єр-міністр Сполученого Королівства Ріші Сунак підписали угоду про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії. Угода з Великою Британією заслуговує особливої уваги, адже це була перша двостороння угода про безпекову співпрацю, на яку почали рівнятися інші держави, що бажали підписати з Україною подібні угоди. Міністр внутрішніх справ України Ігор Клименко зазначив, що це «перша двостороння угода між Великою Британією та Україною, яка розпочинає механізм гарантій безпеки, і ці гарантії безпеки надаються за принципом «на морі, на суші, у повітрі та в кіберпросторі – тобто всі складові, які може охоплювати безпека». (Ігор Клименко, 2024. Міністерство внутрішніх справ України) Угода містить частини про оборону та безпеку, невійськову безпеку, що має важливий для України пункт про захист критичної інфраструктури, частину про політичне співробітництво, фінансову підтримку, відновлення та відбудову. Також є частина про гуманітарне співробітництво і реформи. Важливою є частина про співпрацю на випадок майбутнього збройного нападу. В ній зазначено, що «у разі збройного нападу Росії на Україну, на запит будь-якого з Учасників, Учасники проведуть консультації протягом 24 годин для визначення заходів, необхідних для протидії або стримування агресії. Сполучене Королівство зобов'язується, що за таких обставин, діючи відповідно до своїх правових та конституційних вимог, надасть Україні швидку та сталу допомогу у сфері безпеки, сучасну військову техніку в усіх необхідних сферах, а також економічну допомогу; накладе на Росію економічні та інші обтяження; консультуватиметься з Україною щодо її потреб, коли вона здійснює своє право на самооборону, закріплене у статті 51 Статуту ООН». Цей пункт є ґрунтовним, адже в ньому сказано про конкретний механізм дій у випадку агресії з боку Росії. Велика Британія наголошує, що мета

підтримки ЗСУ – «відновлення територіальної цілісності в міжнародно визнаних кордонах, включно з територіальним морем і вільною економічною (морською) зоною», а також «запобігання та активне стримування і протидія будь-якій військовій ескалації та/або новій агресії з боку РФ». Хоча документ містить мало конкретики, в ньому є згадки про деякі визначені забор'язання. Наприклад, в угоді присутні формулювання про фінансові забор'язання: «У 2024 році Сполучене Королівство надасть додаткову підтримку у 2,5 млрд фунтів стерлінгів», «Сполучене Королівство на сьогодні взяло на себе зобов'язання надати близько 4,2 млрд фунтів стерлінгів фіскальної підтримки та понад 640 млн фунтів стерлінгів двосторонньої гуманітарної, стабілізаційної, відновлювальної та реформаторської допомоги для задоволення невідкладних потреб України». Також, є згадки про забор'язання в сфері морської безпеки: «Сполучене Королівство очолить Коаліцію спроможностей морської безпеки та зробить значний внесок у розвиток морського флоту України, щоб вона стала повноцінним контрибутором морської безпеки в Чорному морі та в Азовському морі до 2035 року». Угода з Великою Британією зазначає, що: «майбутнє членство України в Організації Північноатлантичного договору (НАТО) зробить ефективний внесок у мир і стабільність у Європі. Учасники вирішили координувати та зміцнювати спільні зусилля з підтримки вступу України до НАТО». Це в свою чергу свідчить про те, що Велика Британія бачить угоду як перехідний і допоміжний етап перед вступом в НАТО. (Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії, , 2024)

Двостороння угода із Францією є набагато менш амбітною, проте у багатьох пунктах вона дублює угоду з Великою Британією. В угоді з Францією також зазначено, що «учасники підтверджують, що безпека України є невід'ємною частиною євроатлантичної та світової безпеки. Франція підтверджує, що майбутній вступ України до НАТО зробив би корисний внесок у мир і стабільність у Європі. Учасники координуватимуть та посилюватимуть спільні зусилля для підтримки вступу України до НАТО». Президент Франції Емануель Макрон зауважив, що «ми

підписали угоду терміном на 10 років і вона буде чинною, доки Україна не вступить до НАТО». (Суспільне | Новини, 2024). Новим є пункт про співробітництво у сфері розвідки та контррозвідки. Як і в угоді з Великою Британією, в угоді з Францією присутні формулювання про фінансові забор'язання: «У 2024 році Франція надасть до 3 мільярдів євро додаткової допомоги». (Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Францією, 2024)

Угода з Німеччиною виявилася відмінною від двох попередніх. У ній відсутні згадки про майбутній вступ України в НАТО. Натомість, є формулювання: «Україна продовжить реалізацію амбітної програми реформ. Німеччина віддана підтримці зусиль України на шляху реформ. Це є ключовим у контексті її європейських прагнень та прагнень до НАТО». Попри це, угода є досить детальною, і більшою за обсягом ніж наприклад угода із Францією. Угода з Німеччиною, містить згадку про значні фінансові забор'язання: У 2024 році Німеччина вирішила надати кошти на військову допомогу на загальну суму 7,1 мільярда євро». Угода також містить нові акценти на «протидії хімічним, біологічним, радіологічним та ядерним ризикам», а також на пункті про відновлення та відбудову. Значна увага приділена гуманітарному та військовому розмінуванню. Німецька угода містить розширений пункт про відповідальність, зокрема в ньому зазначено про майбутній трибунал щодо злочину агресії проти України: «Учасники прагнуть притягнути до відповідальності осіб, відповідальних за воєнні злочини та інші міжнародні злочини, скоєні в Україні або проти неї в контексті агресивної війни Росії, відповідно до міжнародного права, зокрема шляхом підтримки роботи Офісу Генерального прокурора (Україна) й Міжнародного кримінального суду для забезпечення повного і справедливого розслідування заяв про воєнні злочини незалежними, ефективними та надійними правовими механізмами. Учасники продовжуватимуть свою участь в роботі Коаліції щодо пошуку опцій для створення трибуналу щодо злочину агресії проти України». (Угода про співробітництво у сфері безпеки та довгострокову підтримку між Україною та Федеративною Республікою Німеччина 2024) Договори з Нідерландами,

Канадою, Італією, Данією, Латвією, Фінляндією, які були підписані пізніше, за прикладом Німеччини також додали до угод згадку про створення спеціального трибуналу щодо злочину агресії проти України. Як вже зазначалося, всі угоди мають приблизно однаковий зміст, адже всі вони ґрунтуються на спільній декларації країн G-7. Відмінності з'являються в залежності від можливостей та інтересів другої сторони. Наприклад, угода з Латвією містить унікальний пункт про співробітництво в сфері сільського та лісового господарства, а також про розбудову потенціалу культурного сектору України, збереження та захист її культурної спадщини, українських митців, які проживають у Латвії. (Угода між Україною та Латвійською Республікою про довгострокову підтримку та безпекові зобов'язання, 2024). Всі угоди, окрім угоди з Німеччиною містять згадку про те, що «безпека України є невід'ємною частиною євроатлантичної та світової безпеки. Майбутній вступ України до НАТО зробив би корисний внесок у мир і стабільність у Європі». В угоді з Фінляндією, до прикладу, на євроатлантичне майбутнє України вказується багаторазово:

- 1) «Майбутнє України та її народу пов'язане з євроатлантичною родиною. Безпека України є частиною європейської безпеки, і Україна має право обирати власні безпекові заходи...»
- 2) «Учасники знову підтверджують, що Україна є невід'ємною частиною євроатлантичної та глобальної безпеки...»
- 3) «Законне місце України – в НАТО. Фінляндія віддана підтримці зусиль України з упровадження реформ на її шляху до майбутнього членства в НАТО шляхом просування практичного та політичного співробітництва в межах Ради Україна – НАТО, адаптованої Річної національної програми України та комплексного пакета допомоги НАТО...» (Угода про співробітництво у сфері безпеки та довгострокову підтримку між Україною та Фінляндською Республікою, 2024)

Отже, стратегія підписання двосторонніх угод застосовується від початку 2024 року. Угоди є підтвердженням відданості декларації країн G-7. Вони повторюють

текст з декларації, охоплюючи різну кількість сфер. Хоча в угодах міститься мало конкретних пунктів, вони розширюють можливості України, в першу чергу в секторі розвитку сил оборони. Важливим є те, що в угодах прописані деякі конкретні забор'язання та механізми дій у випадку повторної агресії з боку Росії у майбутньому. Текст угод має багато спільних рис, проте кожна угода має свої особливості. Всі угоди, окрім угоди з Німеччиною містять згадку про те, що «безпека України є невід'ємною частиною євроатлантичної та світової безпеки». Це в свою чергу свідчить про те, держави сприймають підписання угод про безпекову співпрацю як тимчасовий етап, адже в майбутньому Україна стане повноправною частиною євроатлантичної безпеки. Оскільки Велика Британія перша з країн групи семи підписала угоду з Україною, на неї в подальшому рівнялися інші угоди.

РОЗДІЛ 3. ДИСКУРСИ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ ЩОДО НОВИХ БЕЗПЕКОВИХ СТРАТЕГІЙ УКРАЇНИ

3.1. Дискурси українських ЗМІ про необхідність вступу в НАТО

Оскільки дискурси нерозривно пов'язані з конкретними соціально-історичними контекстами, важливо розуміти як і коли дискурси про необхідність вступу НАТО з'явилися в українському інформаційному просторі. Дискурси щодо доцільності вступу в НАТО значною мірою змінювалися протягом тридцяти трьох років незалежності України. У травні 2002 року колишній президент України Л.Кучма заявив про намір України вступити до Альянсу. У 2002 році проти вступу в альянс були 32,2% опитаних, у 2003 37,7%. В подальші роки цей показник лише зростав і в різні роки складав від 47,1 до 68%. . (Слово і Діло, 2022) Особливої уваги заслуговує 2008 рік, адже тоді Україна подала заявку на отримання ПДЧ. У 2008 році ідея вступу в НАТО не підтримувалася більшістю українців. Згідно з всеукраїнським соціологічним опитуванням щодо ставлення громадян до євроатлантичної інтеграції України, за вступ проголосувало б близько третини (29,5%) населення, не визначились 10% громадян, проти 60,5%. (Пришляк, Н. 2023, Інфографіка.Уніан) Підтримка вступу в НАТО почала значно зростати після 2014 р., тобто після того, як Україна зіткнулася із російською агресією. Наразі український народ здебільшого підтримує вступ України до НАТО. В рамках двадцять п'ятої хвилі загальнонаціонального опитування Соціологічною групою Рейтинг було визначено, що підтримка вступу до НАТО має тенденцію до зниження і становить 77% (в липні 2023 року цей показник склав 83%). Проте, не хотіли б бачити Україну в Північноатлантичному Альянсі лише 5% опитаних, 15% – не голосували б, і 3% – не визначились. Таким чином, значна більшість виступає за приєднання України до альянсу. (Соціологічна група рейтинг, 2023) Членство в НАТО є одним із найважливіших факторів здатних підвищити впевненість українців і як наслідок, спровокувати повернення біженців з-за кордону.

Наприклад, міграційна платформа EWL спільно з Фондом EWL та Центром Східноєвропейських студій Варшавського університету проводили дослідження, результати якого свідчать про те, що вступ України до НАТО та ЄС є одним із ключових факторів для повернення українських біженців. Згідно з результатами, 43% воєнних біженців та 40% довоєнних мігрантів планує повернутися додому після вступу України в НАТО; 51% воєнних біженців та 67% економічних мігрантів вважає вступ до ЄС причиною для повернення в Україну. (Звіт EWL, 2023)

Інтеграція в Північноатлантичний альянс є геополітичною метою України, і це закріплено в Конституції. Для громадян України вступ в НАТО є надзвичайно важливим аспектом для відчуття безпеки. У зв'язку із цим, це питання постійно присутнє на порядку денному в українських медіа. Велика кількість джерел зосереджена на прогнозуванні того, коли Україна буде запрошена до Альянсу, та що цьому заважає. Окрім цього, в українських медіа активно просуваються дискурси про те, що вступ в НАТО – єдиний можливий варіант забезпечити безпеку. Яскравим прикладом цього дискурсу є текст висвітлений в інтернет-виданні «Укрінформ», автором якого був український дипломат Ігор Долгов:

«Саме тому для України єдиним можливим рішенням забезпечення власної безпеки є членство в НАТО. Тому що НАТО – це організація, яка покликана забезпечувати безпеку і оборону, оборону країн-членів. Інших шляхів зараз немає, оскільки всі інші інструменти безпеки виявилися непридатними і неспроможними забезпечити мир, стримати агресію і покласти край цій війні. Ні ОБСЄ, ні Рада Безпеки разом з ООН, ні будь-які інші структури виявилися неспроможними». (Ігор Долгов Ukrinform, 2024).

В українських медіа чітко прослідковується дискурс стосовно того, що вступ в НАТО є екзистенціальною необхідністю. Окрім вступу в НАТО, не пропонується жодної іншої альтернативи створити безпечне середовище, тобто членство в Альянсі презентуються українськими ЗМІ як єдиний шлях до якісної безпеки на тлі війни.

Очільник українського МЗС Дмитро Кулеба також заявляв, що для України немає альтернативи членства у Північноатлантичному альянсі. (ZN.UA. 2024,) Цю думку

підтримує глава держави Володимир Зеленський, який вважає, що вступ до НАТО після війни може стати найкращою гарантією безпеки для України. (Ukrinform 2023) Таким чином, альтернативного шляху до безпеки не існує, проте Україну не поспішають офіційно запрошувати Альянс. Хоча Генеральний секретар НАТО Єнс Столтенберг повідомляв, що Україна стане членом НАТО після завершення війни, це може відбутися не одразу, а до прикладу через десять, двадцять або більше років після завершення воєнних дій. (Murray, W., Busby, M., Banfield-Nwachi, M., Higgins, C., & Ungoed-Thomas, J. 2023, Gardian) Перебування України поза Альянсом може призвести до нових або повторних загроз. Про це свідчить зокрема наступний коментар від «Європейської правди»: «Якщо Україну не запросять до НАТО під час Вільнюського саміту, це матиме серйозні негативні наслідки для довгострокової архітектури безпеки на європейському континенті». (Європейська правда 2023) Таким чином, можна зробити висновок, що питання вступу в НАТО наразі є сек'юритизованим за допомогою українських медіа. Новини про НАТО постійно присутні на порядку денному і чітко висвітлюють ідею про те, що виключно повноцінне членство в Альянсі зможе забезпечити Україні ефективну довготривалу безпеку. Референтним об'єктом в даному випадку виступає Україна, яка має лише одну опцію для порятунку, проте не може отримати доступ до неї. Зважаючи на це, всі зовнішньополітичні ініціативи спрямовані на підвищення обороноздатності України (які не передбачають вступ до НАТО), як до прикладу угоди про двосторонню безпекову співпрацю, можуть сприйматися початково негативно.

Підсумовуючи зазначене, після 2014 року в Україні та її громадян з'явився запит на ефективну довготривалу безпеку. Після окупації Криму почали активно з'являтися дискурси про необхідність вступу в НАТО. Наразі в українських ЗМІ на порядку денному постійно присутні дискурси про необхідність вступу в Альянс, проте немає жодних альтернатив для випадку, якщо Україна не зможе доєднатися до Альянсу.

3.2. Репрезентація стратегії створення «малих» альянсів в українських ЗМІ

Висвітлюючи новини про створення «малих» альянсів, ЗМІ в основному дотримувалися нейтральної риторики. Інформація про альянси надавалася за допомогою посилань на коментарі представників влади та інших експертів, які зазвичай виглядають досить позитивно. Нейтральна риторика зосереджена на інформативній функції залишає багато простору для аналізу, завдяки чому читачі можуть самостійно сформулювати своє ставлення.

Стратегію створення «малих» альянсів було впроваджено до повномасштабного вторгнення у 2021 році. Формати взаємодій створювалися в період 2020-2022. У зв'язку із цим, найбільша кількість публікацій ЗМІ про активність малих альянсів припадає на 2021 рік. Співпраця з Польщею і Литвою в рамках «Люблінського трикутника» розглядалася як плацдарм для багатьох можливостей. В першу чергу, політики розглядали Люблінський трикутник новий важливий елемент безпекової стратегії України. Ці бачення і відповідні висловлювання активно використовували ЗМІ. До прикладу, міністр закордонних справ Кулеба заявляв: «Україна формує нове бачення міжнародної безпекової стратегії, в якій ми не будемо залежати від великих альянсів. Ми формуємо власні регіональні об'єднання з країнами, з якими нас пов'язують тісні історичні, політичні та економічні зв'язки, спільність цінностей та цілей. Люблінський трикутник — частина стратегії України зі створення поясу безпеки між Балтійським і Чорним морями. Це один з регіональних альянсів, який зміцнює нашу безпеку та наближає вступ України до ЄС і НАТО», — повідомив глава українського МЗС. Міністр закордонних справ також вважав, що Люблінський трикутник створює альтернативу політичному «російському світу» в нашій частині Європи. (Редакція газети «Голос України», 2021) По-друге, на цей союз поклали багато надій щодо протистояння закликам до поступок та погодження на неприпустимі вимоги РФ, такі як нейтральний статус, відмова від території тощо. З приводу цього, висловлювалася директорка Центру «Нова Європа» Алона

Гетьманчук: «Я майже переконана, що вони це робитимуть, адже в цих вимогах йдеться не лише про суб'єктність України, але й їхню суб'єктність. Як і Україна, вони так само трактують Росію як загрозу, і розуміють, що головне з Путіним – це стримування, а не діалог, які деякі інші країни-члени НАТО намагаються рівномірно поєднати». (Ukrinform 2021) По-третє, в ЗМІ Люблінський трикутник також презентувався як допоміжний механізм для євроінтеграції. Про це свідчили не лише українські експерти, але і закордонні політики. Міністр закордонних справ Литви Габріелюс Ландсбергіс в інтерв'ю Радіо Свобода заявляв, що ініціатива «Люблінський трикутник», наблизитиме Україну до членства в ЄС. (Радіо Свобода 2021)

Створення формату взаємодії «Квадрига» описувалося президентом України як «історичне», адже Україна і Туреччина ніколи раніше не співпрацювали в рамках подібних союзів. Глава держави підкреслив значення стратегічного партнерства між Києвом та Анкарою. Турецька сторона підтвердила, що не визнає окупацію Криму, і налаштована надалі підтримувати територіальну цілісність України, долучатися до роботи Кримської платформи, а також до захисту прав кримськотатарського народу в окупованому Криму та звільненню українських незаконно затриманих російським режимом громадян. (Ukrinform 2020) Спільною метою України й Туреччини було визначено безпеку та оборону Чорноморського регіону. (Європейська правда 2020). Формат «Квадрига» також було згадано як рушійна сила до євроатлантичної

і

н

т

е

г

р Створення Асоційованого тріо в медіа було охарактеризовано як «революційне» та «поворотне» адже це перший випадок, коли Україна самостійно створила і запропонувала Європейському Союзу корисний для себе формат взаємодії, а не навпаки. За словами міністра закордонних справ Кулеби, знадобилося кілька років аби

ї

,

переконати ЄС запровадити принцип диференціації в Східному партнерстві й виділити три країни в окремий альянс. (Радіо Свобода 2021) Ініціатива Східного партнерства була спрямована на поглиблення відносин з шістьма країнами: Україною, Грузією, Молдовою, Азербайджаном, Білоруссю та Вірменією. Натомість, Україна, Молдова та Грузія значно перевершили інші країни Східного партнерства у розвитку відносин з ЄС. Три країни підписали угоди про асоціацію, мають зони вільної торгівлі а також безвізовий режим з ЄС. Більше того, Україна Молдова та Грузія мають багато спільних рис. Кожна країна стикнулася з тим, що РФ окупувала частину їх територій. Ці аргументи призвели до появи ініціатив виділити країни в окреме угруповання. ЄС ставився до цієї ініціативи з обережністю і продовжувала акцентувати на тому, що Асоційоване тріо існує в рамках Східного партнерства. Про це зокрема свідчить коментар речниці зовнішньополітичної служби ЄС Набіли Массралі: «Ми вітаємо ініціативу та співпрацюємо у рамках "Східного партнерства", пам'ятаючи про принципи інклюзивності та диференціації, а також двосторонніх відносин з кожним з партнерів». (Шейко, 2021, DW) Асоційоване тріо, як і всі інші малі альянси, було презентовано як допоміжний механізм поглиблення євро та євроатлантичної інтеграції. Як і Люблінський трикутник, Асоційоване тріо сприймалося як простір, що активно позбувається російського впливу і протистоїть загрозам з боку РФ.

На спільний альянс України, Польщі та Великої Британії покладалося багато надій, хоча він не отримав офіційної назви та не був документально задекларований. ЗМІ презентувала цю співпрацю як альянс, від якого виграють всі учасники. Британія сприймає Росію як головну загрозу. Про це свідчить програмний документ Сполученого Королівства «Глобальна Британія в епоху конкуренції. Комплексний огляд безпеки, оборони, розвитку і зовнішньої політики». (Cabinet Office 2021) У ньому Росія була названа основною загрозою для НАТО та Британії. Для Польщі тристоронній союз був хорошою можливістю посилити безпеку в регіоні та зв'язки поза ЄС. Для України користь полягала в можливості підвищити власну безпеку на тлі російської загрози. Григорій Перепелиця, директор Інституту

зовнішньополітичних досліджень зазначив: «Світ із двополюсного став багатополлярним, і безпекові інструменти, те ж НАТО, стають усе менш ефективними, а на зміну їм приходять невеликі союзи». З одного боку, слова експерта створюють формулюють позитивний імідж новій безпековій стратегії. З іншого ж, створюють враження про те, що НАТО не є достатньо ефективним. Він також стверджував, що взаємодія в рамках тристороннього союзу може існувати в різних варіантах, зокрема в рамках договору про колективну оборону, що означатиме можливе залучення польських або британських військ у разі, якщо Україна зазначає напад. (Суспільне | Новини 2022) Ця думка була спростована британськими та польськими високопосадовцями. Наприклад, польський політик Мирослав Чех заявив, що окремого військового союзу між Британією, Україною та Польщею не буде, оскільки Польща та Велика Британія вже члени союзу НАТО. В Альянсі виключається можливість приналежності до інших союзів із зобов'язаннями вступати у війну. (espreso.tv. 2022)

Отже, стратегія створення «малих» альянсів була висвітлена ЗМІ в нейтральній риторичі із посиланнями на слова експертів та високопосадовців, які в свою чергу описували цю стратегію в позитивному світлі. Хоча ця стратегія виникла у зв'язку із невпевненістю щодо майбутнього членства в НАТО, вона була репрезентована не як альтернатива членства в Альянсі, а як допоміжний механізм інтеграції в ЄС і НАТО. Дискурси ЗМІ були в основному спрямовані на те, що співпраця з країнами в рамках альянсів неодмінно сприятиме подальшій євро та євроатлантичній інтеграції України.

3.3. Репрезентація угод про двосторонню безпекову співпрацю в українських ЗМІ

Для репрезентації в новинах інформації про підписання двосторонніх безпекових угод був застосований той самий підхід, що для репрезентації «малих» альянсів. В основному, ЗМІ описують деякі частини угод, іноді посилаючись

коментарі представників влади, які зазвичай виглядають досить позитивно. Нижче наведені приклади коментарів, на які посилаються ЗМІ:

«Безпрецедентна угода про співробітництво у сфері безпеки та довгострокову підтримку між Україною та Німеччиною підписана лідерами держав у Берліні». - заступник керівника ОП Ігор Жовква. (Європейська правда, 2024a)

«Угода між Україною та Британією може виявитися набагато важливішою. Це перша угода між Україною та великою державою, яка закріплює нові геополітичні реалії. Це знаменує найглибшу зміну підходу Заходу до російської концепції її сфер впливу. Стримана реакція британських ЗМІ на угоду свідчить про те, наскільки нормальними та рутинними стали у суспільній свідомості англо-українські відносини у сфері оборони та безпеки. Угоди про безпекову співпрацю поступово переміщують Україну в західний простір безпеки, не вимагаючи присутності західних військ на українській землі». - Олександр Литвиненко, ексочільник Служби зовнішньої розвідки. (Яровенко, Дзеркало тижня 2024)

«Ви розумієте вартість ППО та скажу вам чесно, що вони надходили завдяки фінансуванню, що було зазначене у дев'ятих угодах про гарантії безпеки. Нам це дійсно допомогло». - президент України Володимир Зеленський. (Суспільне | Новини 2024) Як зазначалося, нейтральна риторика дозволяє самостійно сформулювати ставлення до угод. Проте, враховуючи теорію первинного визначення, схвальні коментарі представників влади можуть формувати радше позитивний погляд на нові безпекові стратегії. Водночас, деякі висловлювання експертів на які посилаються ЗМІ можуть створювати зависокі очікування. Таким чином, на інтернет порталі ТСН висвітлюється наступне: «Україна вже інтегрується до військових структур НАТО, ми вже фактично де-факто в НАТО, лише без 5 статті. Взаємодія розвідок, обмін інформацією, досвідом, озброєнням, спільне виробництво – так це і є НАТО». – журналіст Тарас Загородній. (Романюк, 2024 ТСН) Подібне формулювання виглядає амбітно, проте схиляє читачів до думки, що оскільки відбувається інтеграція в НАТО і де-факто Україна є його частиною, невдовзі має відбутися приєднання де-юре. Варто

зазначити, що дане формулювання з'являється в кінці статті, яка здебільшого описує що можуть потенційно дати угоди. Стаття також містить згадку про ризики: «Водночас, визнають експерти, такі угоди все ж мають певні ризики. Країни-підписанти можуть їх скасувати, якщо у них зміниться влада. Щоправда, такі дії можуть взяти під сумнів демократичні цінності цих країн». (Романюк, 2024 ТСН)

Хибні очікування також може створювати те, що зобов'язання прописані в угодах про безпекові співпрацю часто називають «гарантіями безпеки». На новинних сайтах, що вважаються надійними, містяться цілі розділи із заголовками «Гарантії безпеки».

Заголовки на кшталт: «Україна і Німеччина підписали угоду про гарантії безпеки» зустрічаються досить часто. Щоправда, деякі ЗМІ роз'яснювали, чому не правильно називати угоди про безпекову співпрацю гарантіями безпеки. Але роз'яснення зустрічаються набагато рідше ніж визначення, що вводить в оману. Насправді, угоди не є гарантіями. В угодах вживаються терміни безпекова співпраця (security cooperation/cooperation in the sphere of security), безпекові зобов'язання (security commitments) тощо, а також в них не прописаний механізм який «гарантує» надання описаної допомоги.

Експеримент закордонних справ України, дипломат Павло Клімкін надав наступний коментар щодо угод: «Все ж сказати однозначно, що безпекові угоди, вже підписані й ті, що будуть укладені, мають позитивне або негативне значення – неможливо. Залежно від погляду, це напівпуста або напівповна склянка». (espresso.tv, 2024) В основному, критика угод зосереджена на тому, що попри великий обсяг, в документах не багато проривних положень. Положення мають розмиті формулювання, а також зазначається, що в угодах мало конкретики щодо військової допомоги. Найбільша проблема вбачається у відсутності ратифікації. Всі наразі підписані угоди про безпекові співпрацю не передбачають процесу ратифікації, хоча це не суперечить міжнародному праву, адже міждержавні договори не обов'язково мають бути ратифіковані. В статті 9 закону України «Про міжнародні договори» перелічено ситуації, в яких ратифікація у ВР є обов'язковою, і вони не охоплюють

договори про безпекові співпрацю. (Про міжнародні договори України, 2022) «Європейська правда» підкреслює, що хоча угоди не ратифіковані, вони не є менш чинними: «Це – так само зобов'язуючий документ. Але його політична важливість дещо підважена. Наприклад, якщо у країн з якими були укладені угоди після чергових виборів радикально зміниться уряд, президент та конфігурація парламенту, то нова влада зможе легко сказати, що вона нічого нікому не винна». (Європейська правда, 2024b) Попри це, відсутність процесу ратифікації викликає стійкі асоціації з «Будапештським меморандумом».

Підсумовуючи зазначене, здебільшого ЗМІ зосереджуються на тому, аби надати інформацію щодо змісту безпекових угод. Позитивні відгуки та коментарі представників влади можуть підвищувати імідж угод. Водночас, дискурси ЗМІ пропонують також критику угод, чого не прослідковувалося репрезентаціях «малих» альянсів. Варто враховувати, що на тлі загальноприйнятої мети вступу в НАТО, угоди про безпекові співпрацю, які не передбачають актів ратифікації виглядають як другий Будапештський меморандум. Проблемою є те, що угоди часто називають «гарантіями безпеки». Це може створювати невиправдані очікування та в подальшому розчаровувати громадян України, які потребують відчуття безпеки.

ВИСНОВКИ

В результаті дослідження було визначено, що ЗМІ відіграють ключову роль у формуванні сприйняття безпекової реальності, оскільки мова конструє соціальну реальність і має здатність її змінювати. Сприйняття соціумом безпеки значною мірою залежить від використання мови. Наприклад, сприйняття суспільством безпеки може залежати від знань про неї створених владою, військовими та ЗМІ. З точки зору Копенгагенської школи, безпека є мовленнєвим актом. Згідно з концепцією сек'юритизації, певна проблема стає проблемою безпеки тоді, коли суспільство сприймає її як загрозу. Оскільки ЗМІ є посередником між урядом і суспільством, а також основним джерелом інформації, вони здійснюють передачу мовленнєвих актів. Завдяки просуванню певних формулювань, ЗМІ орієнтують суспільство на визначену лінію міркувань. Для висвітлення новин, медіа часто посиляються на слова високопоставлених осіб, алже це дозволяє підтвердити достовірність викладеної інформації. Громадськість схильна довіряти коментарям авторитетних осіб, оскільки вважається, що вони мають доступ до більш експертної інформації. У зв'язку із цим, ЗМІ відіграють фундаментальну роль в процесі інтерпретації безпекової ситуації.

Основний дискурс українських ЗМІ стосовно вступу в НАТО зосереджений на тому, що для України це є екзистенціальною необхідністю. Активно просувається дискурс про те, що членство в Альянсі є єдиним можливим варіантом забезпечення довготривалої ефективної безпеки, і жодних альтернатив немає. В подальшому, це може становити проблему, адже досі немає точних рішень і термінів стосовно майбутнього членства в НАТО. Хоча як і українські, так і натівські високопосадовці заявляють, що Україна стане членом НАТО у майбутньому, наразі конкретний час вступу в НАТО залишається невідомим. У зв'язку із цим, Україна почала шукати нові шляхи стабілізації безпекового простору. Цей пошук став причиною створення нових безпекових стратегій, до яких належить стратегія побудови «малих» альянсів та стратегія укладання двосторонніх угод про безпекову співпрацю.

Стратегія малих альянсів - це складова зовнішньополітичної діяльності України, що була ухвалена у серпні 2021 року. Вона передбачала, що задля посилення міжнародного безпекового середовища, зовнішньополітичні зусилля мають бути спрямовані на максимальне використання існуючих регіональних форматів. Головними пріоритетами було визначено розвиток тристоронньої співпраці між Україною, Польщею і Литвою у форматах «Люблінського трикутника», розвиток взаємодії у рамках «Асоційованого тріо» – тристороннього формату посиленої співпраці України, Грузії та Республіки Молдова з питань європейської інтеграції, розвиток відносин з Великою Британією, стратегічне партнерство з Польщею в європейському, євроатлантичному, регіональному та двосторонньому вимірах, започаткування тісної взаємодії у форматах «трикутників» Україна - Республіка Польща - Румунія, Україна - Румунія - Республіка Молдова для формування спільного порядку денного з актуальних питань у сферах зовнішньої політики, безпеки, оборони, економіки, регіонального співробітництва. а також розбудову стратегічного партнерства з Турецькою Республікою в форматі «Квадрига». (Указ президента України ,2021). Сильні сторони стратегії малих альянсів полягають в тому, що вони розширюють можливості для регіонального співробітництва в багатьох сферах. Наявність малих альянсів стала в нагоді перед початком повномасштабного вторгнення, адже союзники почали надсилати озброєння ще до 24 лютого 2022. Напрацювання в рамках альянсів дозволило не шукати нові формати взаємодії, а використовувати наявні. Окрім цього, союзники підтримують євроатлантичні прагнення України. Не всі малі альянси виявилися політично активними під час повномасштабної війни. Проте, активні союзники забезпечили Україну значною допомогою. Найбільш діяльним форматом взаємодії було визначено «Люблінський трикутник». Варто зауважити, що наразі його активність дещо призупинена у зв'язку із зерновою кризою. Хоча тристоронніх взаємодій в рамках трикутника Україна-Польща-Великобританія не відбувалося під час останніх років, Великобританія проявляє високу залученість на практиці поза альянсом. Загалом, під час передачі

допомоги, жодна держава ніколи не підкреслювала, що допомога надійшла від малого альянсу. Проте, ця стратегія допомогла створити нові, і посилити існуючі дипломатичні канали.

Стратегія підписання договорів про двосторонню безпекову співпрацю застосовується від початку 2024 року. Основою для цієї стратегії є декларація країн G-7, в якій зазначається, що кожен підписант працюватиме з Україною над конкретними двосторонніми довгостроковими зобов'язаннями і домовленостями у сфері безпеки. Велика Британія перша підписала з Україною угоду про безпекову співпрацю. В подальшому, угода з Братнією стала прикладом для інших країн. Наразі підписано 9 угод, тривають переговори про підписання ще більшої кількості. Всі угоди є обширними та охоплюють актуальні військові та не військові сфери. Сильною стороною цієї стратегії є те, що Україна в рамках угод може отримати певні конкретні зобов'язання від кожної країни, в першу чергу фінансові. Деякі угоди є більш сильнішими ніж «Будапештський меморандум», оскільки в них є визначений механізм дій у випадку російської агресії. Двосторонні угоди розширюють українські можливості: дозволяють отримати підтримку в різних сферах безпекового розвитку, в притягненні до відповідальності винних у розв'язанні війни та скоєнні воєнних злочинів, майбутній відбудові.

Стратегія «малих» альянсів в дискурсі українських ЗМІ загалом була представлена в досить позитивному світлі. Вона створилася на тлі невпевненості щодо членства в НАТО, і могла розглядатися як альтернатива членства в Альянсі. Попри це, в дискурсі Українських ЗМІ цю стратегію було репрезентовано як простір для подальшої євро та євроатлантичної інтеграції. Друга стратегія також була репрезентована як можливість краще інтегруватися до НАТО. Позитивні моменти підписання угод про двосторонню безпекову співпрацю були відзначені в дискурсі українських ЗМІ. Проте, угоди також критикуються у зв'язку із невеликою кількістю конкретних пунктів та відсутності процесу ратифікації, адже це викликає асоціації з

«Будапештським меморандумом». Проблемою також є те, що угоди часто називають «гарантіями безпеки», що є хибним.

Дане дослідження доводить, що Україна потребує більш точної комунікації стратегій безпеки в ЗМІ. Як вже зазначалося, українські ЗМІ пропонують лише один можливий варіант забезпечення довготривалої безпеки України, тобто членство в Північноатлантичному альянсі. Проте наразі, точної впевненості в тому, що Україна стане учасником НАТО навіть після війни немає. ЗМІ також схильні використовувати оманливі терміни для репрезентації безпекових стратегій. В подальшому, це може призвести до розчарувань українського суспільства в здатності України забезпечити власний захист. Нові безпекові стратегії репрезентовані в ЗМІ в першу чергу як допоміжний механізм євро/євроатлантичної інтеграції, хоча варто було б змістити акценти на те, як Україна зможе використовувати наявні можливості для стабілізації безпекового простору у випадку, якщо запрошення до Альянсу буде відтерміновано.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Меморандум про гарантії безпеки у зв'язку з приєднанням України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї, (1994). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_158#Text
2. Кацан, О. (2024, 22 лютого). Ядерний спадок: чому Україна відмовилася від «третього у світі» арсеналу і чи мала інші варіанти? Свідомі. <https://svidomi.in.ua/page/yadernyi-spadok-chomu-ukraina-vidmovylasia-vid-tretoh-u-sviti-arsenalu-i-chy-mala-inshi-varianty>
3. Clinton regrets persuading Ukraine to give up nuclear weapons. (2024, 4 квітня). Ireland's National Public Service Media. <https://www.rte.ie/news/primetime/2023/0404/1374162-clinton-ukraine/>
4. Theys, S. (2018). Introducing Constructivism in International Relations Theory. E-International Relations. <https://www.e-ir.info/pdf/72842>
5. Wendt, A. (1995). Constructing International Politics. International Security, Vol. 20. <http://www.jstor.org/stable/2539217>
6. Buzan, B., & Wæver, O. (б. д.). Regions and Powers The Structure of International Security. <https://ir101.co.uk/wp-content/uploads/2018/11/Buzan-Waever-2003-Regions-and-Powers-The-Structure-of-International-Security.pdf>(Оригінал опубліковано 2003 р.)
7. Хельберг, У. І. (2011). Сек'юритизація як політичний. Магістеріум. Політичні студії.,(Випуск46). <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/70f83d1e-30be-4bc8-ad12-9bb5c5087ccc/content>
8. Tagliapietra, A. (2021). Media and Securitisation: The Influence on Perception. Istituto Affari Internazionali. <https://www.iai.it/sites/default/files/iaip2134.pdf>
9. Thierry Balzacq. (2010). Constructivism and securitization studies. У The routledge handbook of security

- studies. <http://ndl.ethernet.edu.et/bitstream/123456789/24330/1/49.Myriam%20Dunn%20Cavelty%20and%20Victor%20Mauer.pdf#page=73>
10. Barry Buzan, Ole Wæver, & Jaap de Wilde. (1998). SECURITY A new framework for analysis. Lynne Rienner Publishers. https://edisciplinas.usp.br/pluginfile.php/7035657/mod_folder/content/0/Buzan,%20Waeaver%20and%20wilder.pdf?forcedownload=1
11. Vladimír Dolinec. (б. д.). The role of mass media in the securitization process of international terrorism. Politické vedy / Studies. <https://politickevedy.fpvmv.umb.sk/data/page/politickevedy.fpvmv.umb.sk/22555/dolinec-vladimir.pdf>
12. Timo Harjuniemi. (б. д.). The power of primary definers: How journalists assess the pluralism of economic journalism. *University of Helsinki, Finland*. https://www.researchgate.net/publication/353415712_The_power_of_primary_definers_How_journalists_assess_the_pluralism_of_economic_journalism
13. Gloria J. Leckie, Lisa M. Given, & John E. Buschman, Editors. (2010). Critical theory for library and information science. <http://libvn.net/Resources/Docs/pdf/Critical%20Theory%20for%20Library%20and%20Information%20Science.pdf#page86>
14. Michel Foucault. (1977). Discipline and punish. https://monoskop.org/images/4/43/Foucault_Michel_Discipline_and_Punish_The_Birth_of_the_Prison_1977_1995.pdf
15. Gill, R. (2000). Discourse Analysis. Research gate. https://www.researchgate.net/profile/Rosalind-Gill/publication/30529296_Discourse_Analysis/links/541482070cf2788c4b35a7b5/Discourse-Analysis.pdf
16. Fairclough, N. (1995). Critical discourse analysis: the critical study of language. <https://www.felsemiotica.com/descargas/Fairclough-Norman-Critical-Discourse-Analysis.-The-Critical-Study-of-Language.pdf>

17. Fairclough, N. (1989). Language and Power. https://www.okehamptoncollege.devon.sch.uk/uploads/6/1/4/4/61443371/ebook_sclub.org_language_and_power_language_in_social_life_.pdf
18. Anne O’Keeffe. (2006). Investigating Media Discourse. [https://coehuman.uodiyala.edu.iq/uploads/Coehuman%20library%20pdf/English%20library%20كتاب%20الانكليزي/linguistics/Investigating%20Media%20Discourse%20\(Domains%20of%20Discourse\).pdf](https://coehuman.uodiyala.edu.iq/uploads/Coehuman%20library%20pdf/English%20library%20كتاب%20الانكليزي/linguistics/Investigating%20Media%20Discourse%20(Domains%20of%20Discourse).pdf)
19. ТСН (2021, 8 серпня). ТСН.ua та УНІАН.net стали лідерами новинного рейтингу Gemius Audience за результатами липня. ТСН.ua. <https://tsn.ua/amp/ukrayina/tsn-ua-ta-unian-net-stali-liderami-novinnogo-reytingu-gemius-audience-za-rezultatami-lipnya-1840045.html>
20. Ковальова, О. І. (2018). Концептуалізація альянсів у теорії міжнародних відносин. Вісник ХНУ імені В. Н. Каразіна, («Питання політології», вип. 34,). <https://periodicals.karazin.ua/politology/article/download/12660/12059>
21. Vaicekauskaitė, Ž. M. (2017). Security Strategies of Small States in a Changing World. Journal on Baltic Security. http://xiaoyewudao.com/content/dam/ethz/special-interest/gess/cis/center-for-securities-studies/resources/docs/BDC_2_238BDC_2_29230%20-%20Journal%20on%20Baltic%20Security%20Security%20Strategies%20of%20Small%20States%20in%20a%20Changing%20World.pdf
22. Алексієвець, Л., & Алексієвець, М. (2020). Трансформація відносин України та НАТО в 1991–2019 рр.: історичний аспект. Український історичний журнал. <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/179726/10-Aleksievets.pdf?sequence=1>
23. Партнерство заради миру Рамковий документ. Заява НАТО (1994). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/950_001#Text

- 24.Хартія про особливе партнерство між Україною та Організацією Північно-Атлантичного договору, Хартія Україна (1997). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_002#Text
- 25.Річна національна програма під егідою Комісії Україна-НАТО (РНП) (б. д.). <https://cip.gov.ua/ua/news/richna-nacionalna-programa-pid-egidoyu-komisiyi-ukrayina-nato-rnp>
- 26.Щур, М. (2008). Бухарестський компроміс. Україну попросили почекати до грудня. Радіо Свобода. <https://www.radiosvoboda.org/a/1115111.html>
- 27.Murray, W., Busby, M., Banfield-Nwachi, M., Higgins, C., & Ungoed-Thomas, J. (2023). Ukraine will join Nato after war, Stoltenberg says. Guardian. <https://www.theguardian.com/world/live/2023/nov/27/russia-ukraine-war-live-russians-scavenge-air-defence-from-kaliningrad-says-uk-mod>
- 28.Interfax-Ukraine. (2024, 30 квітня). Україна стане членом НАТО після перемоги у війні - Зеленський. Інтерфакс-Україна. <https://interfax.com.ua/news/general/983749.html>
29. Єгор Чернев: Сьогодні Україна відповідає стандартам НАТО навіть більше, ніж середня держава-член Альянсу. (б. д.). Офіційний портал Верховної Ради України. <https://www.rada.gov.ua/news/razom/238790.html>
- 30.Як перехід на стандарти НАТО змінює українську армію. (2024). Korrespondent.net. <https://ua.korrespondent.net/articles/4660108-yak-perekhid-na-standarty-nato-zminuiie-ukrainsku-armiui>
- 31.Сергій Герасимчук. (2023, 26 квітня). Перевірка боєм: чи виправдала себе стратегія України зі створення малих альянсів. Європейська правда. <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2023/04/26/7160523/>
- 32.Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 30 липня 2021 року "Про Стратегію зовнішньополітичної діяльності України", Указ президента України (2021). <https://www.president.gov.ua/documents/4482021-40017>

33. Poland's support to Ukraine: facts and numbers. (2023).
Rubryka. <https://rubryka.com/en/article/polands-support-to-ukraine/amp/>
34. Ukrainska Pravda. (2023, 8 вересня). Lithuania to supply Ukraine with 1.5 million projectiles. Українська правда - новини онлайн про Україну. <https://www.pravda.com.ua/eng/news/2023/09/8/7419021/index.amp>
35. Балтійська солідарність. Як Литва, Латвія та Естонія допомагають Україні і кому це не подобається - BBC News Україна. (17 вересня, 2022). BBC News Україна. <https://www.bbc.com/ukrainian/features-62755030.amp>
36. Ukraine Support Tracker - A Database of Military, Financial and Humanitarian Aid to Ukraine. Kiel Institute. <https://www.ifw-kiel.de/topics/war-against-ukraine/ukraine-support-tracker/>
37. Спільна декларація Президентів Люблінського трикутника за результатами другого саміту. (11 січня 2023 року). АрміяInform – Інформаційне агентство АрміяInform. <https://armyinform.com.ua/2023/01/11/spilna-deklaracziya-prezydentiv-lyublinskogo-trykutnyka-za-rezultatamy-drugogo-samitu/>
38. Європейська правда. (2024, 11 квітня). Зеленський: Ведемо переговори з Польщею щодо безпекової угоди. <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/04/11/7183607/>
39. Мартинюк, І. (2024, 22 січня). Польща після довготривалої перерви надала Україні новий пакет військової допомоги. Варта 1. https://varta1.com.ua/amp/polshcha-pislya-dovgotrivaloyi-perervi-nadala-ukrayini-noviy-paket-viyskovoyi-dopomogi_375961.html
40. Кузьменко, Ю. (2024, 17 травня). Литва передала Україні чергову військову допомогу. Суспільне Новини.
41. У Бухаресті у форматі «трикутника» відбулася зустріч керівництва зовнішньополітичних та оборонних відомств України, Румунії та Республіки Молдова. (2023, 13 квітня). Міністерство закордонних справ України. <https://mfa.gov.ua/news/u-buharesti-u-formati-trikutnika-vidbulasya-zustrich->

[kerivnictva-zovnishnopolitichnih-ta-oboronnih-vidomstv-ukrayini-rumuniyi-ta-respubliki-moldova](#)

42. Незабаром запрацює «зерновий коридор» у трикутнику Україна – Румунія – Молдова - UAproom - бізнес портал. (11.10.2023) uaprom - бізнес портал. <https://uaprom.info/news/190369-nezabarom-zapracyuye-zernovij-koridor-trikutniku-ukrayina-rumuniya-moldova/>
43. Герасимчук, С., & Драпак, М. (2023). Велика стратегія малих альянсів України: використання потенціалу на фоні глобальних викликів. Українська призма. <http://prismua.org/wp-content/uploads/2023/04/Велика-стратегія-Малих-альянсів-України.pdf>
44. Матяш, Т. (2024, 1 березня). Зеленський: Безпекові угоди укладено вже із шістьма державами. LB.ua. https://lb.ua/society/2024/03/01/601206_zelenskiy_bezpekovi_ugodi.html
45. Спільна декларація про підтримку України. (2023, 12 липня). Президент України. Офіційне інтернет представництво. <https://www.president.gov.ua/news/spilna-deklaraciya-pro-pidtrimku-ukrayini-84277>
46. Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії, (2024). <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobitnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-88277>
47. Безпекова угода з Великою Британією – результат великих дипломатичних зусиль Президента України та його команди, - Ігор Клименко. (13 січня 2024). Міністерство внутрішніх справ України. <https://www.kmu.gov.ua/news/bezpekova-uhoda-z-velykoju-brytaniieiu-rezultat-velykykh-dyplomatychnykh-zusyl-prezydenta-ukrainy-ta-ioho-komandy-ihor-klymenko>
48. Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Францією (2024). <https://www.president.gov.ua/news/spilna-deklaraciya-pro-pidtrimku-ukrayini-84277>

49. Україна і Франція підписали безпекову угоду — Макрон. (2024). Суспільне | Новини. <https://suspilne.media/686482-ukraina-i-francia-pidpisali-bezpekovu-ugodu-makron/>
50. Угода про співробітництво у сфері безпеки та довгострокову підтримку між Україною та Федеративною Республікою Німеччина. (2024). Президент України. Офіційне інтернет-представництво. <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobotnictvo-u-sferi-bezpeki-ta-dovgostrokovu-p-88985>
51. Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Нідерландам (2024). <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobotnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-89461>
52. Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Канадою (2024). <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobotnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-89233>
53. Угода про співробітництво у сфері безпеки між Україною та Італією (2024). <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobotnictvo-u-sferi-bezpeki-mizh-ukrayinoyu-ta-89245>
54. Угода про співробітництво у сфері безпеки та довгострокову підтримку між Україною та Данією (2024). <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobotnictvo-u-sferi-bezpeki-ta-dovgostrokovu-p-89185>
55. Угода про співробітництво у сфері безпеки та довгострокову підтримку між Україною та Фінляндською Республікою (2024). <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-pro-spivrobotnictvo-u-sferi-bezpeki-ta-dovgostrokovu-p-90021>
56. Угода між Україною та Латвійською Республікою про довгострокову підтримку та безпекові зобов'язання (2024). <https://www.president.gov.ua/news/ugoda-mizh-ukrayinoyu-ta-latvijskoju-respublikoyu-pro-dovgos-90189>

57. Як змінювалося ставлення українців до членства в НАТО. (2022). Слово і Діло. <https://www.slovoidilo.ua/2022/10/03/infografika/suspilstvo/yak-zminyuvalosyastavlennya-ukrayincziv-chlenstva-nato>
58. Пришляк, Н. (2023, 31 березня). За 5 років в Україні значно зросла кількість прихильників вступу до НАТО (Інфографіка.Уніан) <https://www.unian.ua/society/za-5-rokiv-v-ukrajini-znachno-zrosla-kilkist-prihilkiv-vstupu-do-nato-opituvannya-12200490.html>
59. Двадцять п'ять загальнонаціональне опитування: Динаміка ставлення українців до міжнародних союзів (22-23 листопада 2023). Соціологічна група рейтинг. https://ratinggroup.ua/ru/research/ukraine/dvadcyat_piyate_zagalnonacionalne_opituvanny_dinamska_stavlennya_ukrainciv_do_mizhnarodnih_soyuziv.html
60. Звіт «Громадяни України на польському ринку праці. Нові виклики та перспективи» (2023) ewl-b2c. <https://ewl.com.ua/zvit-pro-transkordonnu-mobilnist/>
61. Ukrinform. Ігор Долгов (2024, 15 березня). НАТО після двох років війни: розширення і приведення у повну бойову готовність. Укрінформ - актуальні новини України та світу. <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-ato/3840271-nato-pisla-dvoh-rokiv-vijni-rozsirena-i-privedenna-u-povnu-bojovu-gotovnist.html>
62. ZN.UA. (2024, 25 лютого). Кулеба розповів, чи існує альтернатива членства в НАТО для України. - ZN.ua. <https://zn.ua/ukr/amp/POLITICS/kuleba-rozpoviv-chi-isnuje-alternativa-chlenstva-v-nato-dlja-ukrajini.html>
63. Ukrinform. (2023, 6 червня). Вступ до НАТО є найкращою гарантією безпеки для України – Президент. Укрінформ - актуальні новини України та світу. <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-polytics/3719181-vstup-do-nato-e-najkrasou-garantie-bezpeki-dla-ukraini-prezident.html>
64. Вступ України в НАТО до кінця війни: деталі нової пропозиції про розширення Альянсу. (2023, 23 лютого). Європейська правда: ЄС, НАТО, вибори в США.

України. <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2023/02/23/7156788/index.amp>

65. Європейська правда. (2023, 14 квітня). Що потрібно робити Україні для якнайшвидшого вступу в

НАТО. <https://www.eurointegration.com.ua/news/2023/04/14/7159846/>

66. Сітнікова, І. (2024, 22 березня). Ключовими противниками запрошення України в НАТО є США та Німеччина — Стефанішина.

[hromadske.ua. https://hromadske.ua/posts/klyuchovimi-protivnikami-zaproshennya-ukrayini-v-nato-ye-ssha-ta-nimechchina-stefanishina](https://hromadske.ua/posts/klyuchovimi-protivnikami-zaproshennya-ukrayini-v-nato-ye-ssha-ta-nimechchina-stefanishina)

67. ZN.UA. (2024b, 26 березня). Що Україні потрібно від НАТО? — Foreign Affairs.

Останні новини України й світу. Лише достовірні новини політики, економіки, світу, культури й науки. - ZN.ua. <https://zn.ua/ukr/amp/WORLD/shcho-ukrajini-potribno-vid-nato-foreign-affairs-.html>

68. Тавберідзе, В. (2024, 16 квітня). Колишня заступниця генсека НАТО назвала аргументи, чому Україна таки стане членом альянсу. Радіо

Свобода. <https://www.radiosvoboda.org/amp/ekszastupnytsya-hensekretarya-nato-ukrayina-chlenstvo-v-nato/32907568.html>

69. Slovo і Dilo. (2024, 30 квітня). Столтенберг пояснив, чому Україну поки що не можуть прийняти в НАТО. Слово і

Діло. <https://www.slovoidilo.ua/2024/04/30/novyna/polityka/my-nad-cym-pracyuemo-stoltenberh-poyasnyv-chomu-ukrayinu-roky-ne-mozhut-priynaty-nato>

70. Українська правда. (2023, 12 липня). Україна ніколи не погодиться на альтернативу її членства в НАТО — Кулеба. Українська правда - новини онлайн про

Україну. <https://www.pravda.com.ua/news/2023/07/12/7410928/index.amp>

71. ДП «Редакція газети «Голос України». (2021, 28 липня). Люблінський трикутник — ключовий елемент безпекової стратегії. Голос України - газета Верховної Ради

України. <http://www.golos.com.ua/article/349098>

- 72.Ukrinform. (2021, 21 грудня). «Люблінський трикутник»: з Путіним треба не розмовляти, його треба стримувати. Укрінформ - актуальні новини України та світу. <https://www.ukrinform.ua/rubric-politics/3373335-lublinskij-trikutnik-z-putinim-treba-ne-rozmovlati-jogo-treba-strimuvati.html>
73. Радіо Свобода. (2021, 27 лютого). Голова МЗС Литви про «Люблінський трикутник»: «наближає євроінтеграцію України». Радіо Свобода Україна – новини, ексклюзиви і перевірені факти. <https://www.radiosvoboda.org/amp/news-liublinskyj-trykutnyk/31125230.html>
- 74.Ukrinform. (2020, 18 грудня). Зеленський вітає новий формат «квадрига» і запрошує Ердогана до Києва. Укрінформ - актуальні новини України та світу. <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-politics/3157399-zelenskij-vitae-novij-format-kvadriga-i-zaprosue-erdogana-do-kieva.html>
- 75.Європейська правда. (2020а, 18 грудня). Україна і Туреччина вперше провели зустріч у новому форматі «Квадрига». <https://www.eurointegration.com.ua/news/2020/12/18/7117786/>
- 76.Радіо Свобода. (2021, 25 червня). «Все пройшло добре»: Україна, Молдова і Грузія презентували в Брюсселі «Асоційоване тріо». Радіо Свобода. <https://www.radiosvoboda.org/a/news-prezentatsiia-asociiovanoho-trio-v-briusseli/31325855.html>
- 77.Шейко, Ю. (2021, 2 липня). Що "Асоційоване тріо" дасть Україні, Грузії та Молдові? – DW – 02.07.2021. dw.com. <https://www.dw.com/uk/asotsiiovane-trio-ukrainy-hruzii-ta-moldovy-kinets-skhidnoho-partnerstva/a-58126771>
- 78.Cabinet Office. (2021, 16 березня). Global Britain in a Competitive Age: the Integrated Review of Security, Defence, Development and Foreign Policy. GOV.UK. <https://www.gov.uk/government/publications/global-britain-in-a-competitive-age-the-integrated-review-of-security-defence-development-and-foreign-policy>

79. "Маленьке НАТО" для України? Яким буде новий союз з Польщею та Британією. (2022, 18 лютого). Суспільне | Новини. <https://suspilne.media/208511-malenke-nato-dla-ukraini-akim-bude-novij-souz-z-polseu-ta-britanieu/>
80. espreso.tv. (2022, 11 листопада). Тристоронній альянс Великої Британії, Польщі та України не є окремим військовим союзом, - польський політик. <https://espresso.tv/ne-bude-viyskovogo-soyuzu-mizh-velikoyu-britanieyu-polshcheyu-ta-ukrainoyu-polskiy-politik-chekh?amp>
81. Європейська правда. (2021, 22 жовтня). Розділене тріо: як Молдова, Грузія та Україна шукають свої шляхи для зближення з ЄС. <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2021/10/22/7129347/>
82. espreso.tv. (2022а, 15 червня). У США вважають, що об'єднання Британії, Польщі, України і країн Балтії посилює оборонний потенціал східного флангу НАТО. <https://espresso.tv/u-ssha-vvazhayut-shcho-obednannya-britanii-polshchi-ukraini-i-krain-baltii-posilit-oboronniy-potentsial-skhidnogo-flangu-nato?amp>
83. Куликов, А. (2023, 28 квітня). Яких змін потребує політика України щодо «малих альянсів»? Громадське радіо. <https://hromadske.radio/podcasts/my-ie-buly-y-budem-informatsiynuu-maraton/yakym-zmin-potrebuie-polityka-ukrainy-shchodo-malykh-aliantsiv>
84. Перевірка боєм: чи виправдала себе стратегія України зі створення малих альянсів. (2023, 26 квітня). Європейська правда: ЄС, НАТО, вибори в США. Новини для України. <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2023/04/26/7160523/index.amp>
85. Союз України, Польщі й Великої Британії формально пригальмовано — Пристайко. (б. д.). Новини України та світу — Суспільне | Новини. <https://suspilne.media/amp/266571-souz-ukraini-polsi-j-velikoi-britanii-formalno-prigalmovano-odnak-vin-pracue-na-praktici-pristajko/>
86. Ukrinform. (2022, 17 лютого). Україна, Британія та Польща створили тристоронній альянс. Укрінформ - актуальні новини України та

світу. <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-polytics/3406171-ukraina-britania-ta-polsa-zapocatkuvali-tristoronnij-alans.html>

87.Європейська правда. (2022, 17 лютого). Україна, Польща і Британія створюють новий альянс: офіційно.

88.Ukrinform. (2021а, 7 жовтня). Україна і Туреччина зустрінуться у форматі «квадрига» до кінця цього року – Кулеба. Укрінформ - актуальні новини України та світу. <https://www.ukrinform.ua/amp/rubric-polytics/3329179-ukraina-i-tureccina-zustrinutsa-u-formati-kvadriga-do-kinca-cogo-roku-kuleba.html>

89.Назарчук, І. (2022, 4 лютого). Українсько-турецька «квадрига»: взаємодія Києва та Анкари перед загрозою Москви. Радіо Свобода Україна – новини, ексклюзиви і перевірені факти. <https://www.radiosvoboda.org/amp/ukrayinsko-turetska-kvadrjha-moskva/31686318.html>

90.ZN.UA. (2020, 17 жовтня). Турецька «Квадрига» Зеленського. Останні новини України й світу. Лише достовірні новини політики, економіки, світу, культури й науки. - ZN.ua. <https://zn.ua/ukr/amp/international/turetska-kvadriha-zelenskoho.html>

91.Європейська правда. (2024а, 16 лютого). В ОП розкрили зміст угоди з Німеччиною про співробітництво у сфері безпеки. <https://www.eurointegration.com.ua/news/2024/02/16/7179785/>

92.Яровенко, М. (2024, 19 січня). Глава СЗР України для The Economist: "Угода про безпеку з Великою Британією змінює правила гри". | Дзеркало тижня | Mirror Weekly. <https://zn.ua/ukr/WORLD/hlava-szr-ukrajini-dlja-the-economist-uhoda-pro-bezpeku-z-velikoju-britanijeju-zminjuje-pravila-hri.html>

93.Безпекові угоди з партнерами "дійсно допомогли" Україні — Зеленський. (2024, 29 квітня). Суспільне | Новини. <https://suspilne.media/734805-bezpekovi-ugodi-z-partnerami-dijsno-dopomogli-ukraini-zelenskij/>

94.Романюк, О. (2024, 1 березня). Безпекові угоди України з іншими державами: експерт пояснив, що означають ці документи.

- TCH.ua. <https://tsn.ua/exclusive/bezpekovi-ugodi-ukrayini-z-inshimi-derzhavami-ekspert-poyasniv-scho-oznachayut-ci-dokumenti-2525716.html>
95. Безпекові угоди для України. Що вони змінюють та чого фундаментального бракує. (20 лютого 2024). [espresso.tv. https://espresso.tv/poyasnuemo-e-pozitiv-ale-e-y-superproblemi-shcho-naspravdi-oznachayut-bezpekovi-ugodi-dlya-ukraini](https://espresso.tv/poyasnuemo-e-pozitiv-ale-e-y-superproblemi-shcho-naspravdi-oznachayut-bezpekovi-ugodi-dlya-ukraini)
96. Про міжнародні договори України, Закон України № 1906-IV (2022) (Україна). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
97. Європейська правда. (2024b, 19 лютого). Які “гарантії” отримав Київ від Німеччини та Франції і чому безпекові угоди вже готують до змін. <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2024/02/19/7179958/>
98. Україна та Японія ведуть перемовини щодо підписання угоду про гарантії безпеки. (20 лютого 2024). Новини України та світу — Суспільне | Новини. <https://suspilne.media/amp/688274-ukraina-ta-aponia-vedut-peremovini-sodo-pidpisanna-ugodu-pro-garantii-bezpeki-smigal/>
99. Українська правда. (2024, 16 лютого). Україна та Франція підписали угоду про "гарантії безпеки" – Макрон. Українська правда - новини онлайн про Україну. <https://www.pravda.com.ua/news/2024/02/16/7442264/index.amp>
100. Бровко, Л. (2024, 14 січня). Україна та Румунія почали двосторонні переговори про гарантії безпеки. Бабель | Розповідаємо про політику, культуру і суспільство в Україні. Останні новини детально і неупереджено. <https://babel.ua/amp/news/102839-ukrajina-ta-rumuniya-pochali-dvostoronni-peregovori-pro-garantiji-bezpeki>
101. Україна наближається до підписання «потужної» безпекової угоди зі США — Зеленський. (20 квітня 2024). [hromadske.ua. https://hromadske.ua/posts/ukrayina-nablizhayetsya-do-pidpisannya-potuzhnoyi-bezpekovoji-ugodi-zi-ssha-zelenskij](https://hromadske.ua/posts/ukrayina-nablizhayetsya-do-pidpisannya-potuzhnoyi-bezpekovoji-ugodi-zi-ssha-zelenskij)
102. [espresso.tv. \(2024, 12 січня\). Україна та Велика Британія підписали угоду про гарантії безпеки. https://espresso.tv/svit-ukraina-ta-velika-britaniya-pidpisali-ugodu-pro-garantii-bezpeki?amp](https://espresso.tv/svit-ukraina-ta-velika-britaniya-pidpisali-ugodu-pro-garantii-bezpeki?amp)

103. [espresso.tv](https://espresso.tv/suspilstvo-tse-ne-garantii-bezpeki-eksnardepka-gopko-pro-bezpekovi-ugodi-krajin-evropi-z-ukrainoyu?amp). (2024b, 16 лютого). Це не гарантії безпеки: екснардепка Гопко про безпекові угоди країн Європи з Україною. <https://espresso.tv/suspilstvo-tse-ne-garantii-bezpeki-eksnardepka-gopko-pro-bezpekovi-ugodi-krajin-evropi-z-ukrainoyu?amp>
104. "Гарантії безпеки" від НАТО: як Альянс готується перебрати лідерство у підтримці України. (2024, 4 квітня). Європейська правда: ЄС, НАТО, вибори в США. Новини для
України. <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2024/04/4/7183081/index.amp>
105. Безпека без гарантій. Пояснюємо, що увійшло до договору з Британією та чому це – перемога. (2024, 14 січня). Європейська правда: ЄС, НАТО, вибори в США. Новини для
України. <https://www.eurointegration.com.ua/articles/2024/01/14/7177409/index.amp>
106. Які “гарантії безпеки” потрібні Україні. (19 лютого 2024). Українська правда - Блоги. <https://blogs.pravda.com.ua/authors/taran/65d39e9fdb6c2/>
107. Українська правда. (2024, 12 січня). Зеленський і Сунак розійшлися в думці, чи є їхня угода "гарантіями безпеки". Українська правда - новини онлайн про Україну. <https://www.pravda.com.ua/news/2024/01/12/7436991/index.amp>
108. Радіо Свобода (2024, 24 лютого). Україна та Італія підписали угоду про гарантії безпеки – Зеленський. Радіо Свобода Україна – новини, ексклюзиви і перевірені факти. <https://www.radiosvoboda.org/amp/news-ukrayina-italiya-harantiyi-bezpeky-uhoda-zelenskyu-/32833663.html>
109. Радіо Свобода (2024, 13 січня). Угода щодо гарантій безпеки з Британією стане «еталоном» для інших країн – Шмигаль. Радіо Свобода. <https://www.radiosvoboda.org/a/news-harantiyi-bezpeky-brytaniya-uhoda-shmyhal/32773147.html>
110. Радіо Свобода (2024, 20 квітня). Україна готується підписати безпекові угоди з США і країнами Північної Європи – Зеленський. Радіо Свобода Україна –

- новини, ексклюзиви і перевірені факти. <https://www.radiosvoboda.org/amp/news-zelenskyu-bezpeka-uhody-pidpysannya-soyuznyky/32913765.html>
111. Радіо Свобода (2024, 1 березня). Україна і Нідерланди підписали угоду про гарантії безпеки – Зеленський. Радіо Свобода Україна – новини, ексклюзиви і перевірені факти. <https://www.radiosvoboda.org/amp/news-zelenskyu-bezpekova-uhoda-niderlandy-viyna/32844176.html>
112. Річний звіт за 2020 рік Інститут масової інформації.
. <https://imi.org.ua/upload/media/2021/03/04/6040f6b8c5470-imi-annual-report-2020-2.pdf>
113. Контент українських медіа у 2021 році. Підсумки моніторингів ІМІ. Інститут масової інформації. <https://imi.org.ua/monitorings/kontent-ukrayinskyh-media-u-2021-rotsi-pidsumky-monitoryngiv-imi-i43114>
114. Дев'ять онлайн-медіа, що стали найякіснішими: моніторинг ІМІ. (2022). Інститут масової інформації. <https://imi.org.ua/news/9-onlajn-media-shho-staly-najyakisnishymu-monitoryng-imi-i47972>
115. Онлайн-медіа, що стали найякіснішими: Білий список другого півріччя 2023. Інститут масової інформації. <https://imi.org.ua/monitorings/onlajn-media-shho-staly-najyakisnishymu-bilyj-spysok-drugogo-pivrichchya-2023-i55817>
116. Білий список: 11 медіа, що стали найякіснішими. (2024). Інститут масової інформації. <https://imi.org.ua/monitorings/bilyj-spysok-11-media-shho-staly-najyakisnishymu-i61483>

АНОТАЦІЯ

Кваліфікаційної роботи

Тема __Дискурс нових безпекових стратегій в ЗМІ під час повномасштабної війни

Студент __Комісарова Софія Денисівна

Рік навчання, факультет, 4-й р.н., Факультет соціальних наук та соціальних технологій

Науковий керівник Рабінович Марина Львівна, Ph.D

Рецензент _____

Захищена “ ____ ” _____ 20_ р.

Короткий зміст роботи:

Дана робота присвячена дослідженню того, як висвітлюються дискурси про нові безпекові стратегії України, до яких входить стратегія побудови «малих» альянсів та укладання двосторонніх договорів про безпекову співпрацю. В дослідженні було визначено, в чому полягають нові безпекові стратегії та їх сильні сторони. На прикладі медіа-дискурсів українських ЗМІ було встановлено, як вони репрезентовані суспільству.

Short summary:

This work is devoted to the study of how discourses about new security strategies of Ukraine, which include the strategy of скуфештп «small» alliances and signing bilateral

a
g
r
e
e
m
e
n
t
s